

apríl 2005

OBRANA

**Minister
v Nitre**

**Šesťdesiat rokov
od oslobodenia**

**Výbušniny
ako výzva**

Týždeň na ľade a snehu

Ľadové dobrodružstvo v extrémnych februárových podmienkach zasnežených Vysokých Tatier preživalo 24 účastníkov „Zimného kurzu vojenského praktického lezenia“ z útvarov v Žiline, Martine, Trebišove, Bardejove, Rožňave, Sliachi a oboch akademií v Liptovskom Mikuláši.

Základňa: chata „Brnčalka“ pri Zelenom plese

Dĺžka výcviku: denne 8 hodín

Vedúci kurzu: Mgr. Vladimír PAULÍK, PhD.

Vzhľadom na geografický charakter Slovenska, ale i na to, že čoraz častejšie sa príslušníci špeciálnych jednotiek Ozbrojených síl SR dostávajú v zahraničných misiách do vysokohorského prostredia, je podobný výcvik dôležitý pre celkovú pripravenosť vojaka v profesionálnej službe. Ozbrojené sily majú pre vedenie takéhoto výcviku dostatočný potenciál v skúsených inštruktoroch horolezectva. Mnohí z nich majú veľké skúsenosti z pôsobenia v zahraničných veľhorách (Alpy, Pamír, Ťan - šan, Himaláje).

Na rovnaký kurz prišli v marci do Tatier pod vedením našich a dvoch vlastných inštruktorov aj príslušníci Armády ČR. Vedúci kurzov Mgr. Paulík z AOS zhodnotil výcvik v oboch skupinách: „Podmienky splnili všetci, obe skupiny boli kvalitne pripravené. Diametrálny rozdiel bol v materiálnom vybavení. Kolegovia z AČR boli kvalitne vystrojení goratexovým odevom, lezeckým a skialpinistickým výstrojom, lavínovými vyhľadávačmi, čo kontrastovalo s improvizovaným výstrojom, prevažne zo súkromných zdrojov, účastníkov kurzu inštruktorov našich OS. Naše vojenské výstrojnú súčiastky svojou kvalitou nespĺňajú nároky na pohyb a pobyt v zimnom horskom prostredí.“

Soňa JAROŠOVÁ

Foto: **Vladimír PAULÍK**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIII, č. 4/2005
Do výroby zadané: 17. 3. 2005

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR vo Vydavateľskej a informačnej agentúre Kód KaMO

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK,
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mod.gov.sk

Vladislav VAVRINEC,
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotograf:

Peter DOVINA
tel.: 0960 312 395
e-mail: peter.dovina@mod.gov.sk

Grafická úprava:

Ing. Roman LUKÁČ

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
VIA Kód KaMO
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Nevyžadaný a uverejnený obrazový materiál a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Na titulnej strane minister J. Liška počas stretnutia s nitrianskymi študentmi.

Foto: **Peter DOVINA**

Z obsahu

Pamiatke padlým v misiách

str. 9

Východniar v Tichomorí

str. 18 - 19

Zásahy na Krížovom vrchu

str. 22 - 23

Tri kilometre nad Slovenskom

str. 31

Editoriál

Slovenskí vojaci pôjdu do misií aj narokaz. Minister obrany Juraj Liška začal o tomto zámere hovoriť už pred niekoľkými mesiacmi a v marci ho opakovane potvrdil pred verejnosťou.

Žiadalo by sa povedať – super. Napriek podstatným zmenám z minulých rokov zostali v obrannej legislatíve aj niektoré systémové chyby. Skutočnosť, že nasadenie v zahraničnej operácii alebo misii sa vnímala ako vec dobrovoľného rozhodnutia vojenského profesionála je jednou z nich. V ponímaní skutočne profesionálnych armád dost' podstatnou, ba až absurdnou. Najmä v súvislosti so širším vnímaním obrannej politiky štátu, ktorá sa už úzko nesústreďuje len na obranu svojho územia, ale aj svojich záujmov mimo neho – a zároveň sa pripravuje na plnenie medzinárodných záväzkov.

Ak by sa teda vojenský profesionáli naďalej dobrovoľne rozhodovali, či budú v tomto smere plniť politické rozhodnutia štátu – o čom by bola taká armáda? Na druhej strane bude mať toto rozhodnutie pre vojakov aj benefity. Okrem iného v tom, že daňoví poplatníci budú môcť oveľa menej kriticky hovoriť o niektorých úradníkoch v uniformách, ktorí si na naše pomery dobré sociálne zabezpečenie vysedia v kanceláriách. Možnosť byť vyslaný na rozkaz do hoci ktorej misie bude stáť totiž pred každým vojakom. Aktuálne v tejto súvislosti vyznieva aj informácia, že vojenský psychológovia chcú postupne pozvať na psychotesty vyhovujúce na nasadenie v misiách všetkých profesionálov. Nuž – poriadne sústo. Smerom ku kvalite, ku skutočnej profesionalite.

Bohužiaľ, súčasťou vojenskej práce – a počas nasadenia v zahraničí dvojnásobne, je aj značná dávka rizika. Juraj Liška aj vojenská generalita 10. marca v Nitre nielen víťali našich vojakov z Iraku. V ten istý deň tu aj odhaľovali pamätník príslušníkom OS SR, ktorí počas nasadenia v zahraničných misiách a operáciách prišli o život. Česť ich pamiatke.

Česť pamiatke aj zosnulému bývalému ministrovi obrany Jozefovi Stankovi, s ktorým sa aj za ozbrojené sily lúčil ordinár biskup František Rábek a ktorého na poslednej ceste odprevádzali aj náš minister Juraj Liška a náčelník GŠ genmjr. Ľubomír Bulík.

Ženy búrajú stereotypy

Postupne padá ďalšie tabu v rámci našich ozbrojených síl. Ešte pred časom si leteckí technici ani vo sne nevedeli predstaviť situáciu, že by mali mať medzi sebou zástupcov nežného pohlavia. Zdá sa, že nepotrvá dlho a najskôr na leteckej základni Sliač zažijú takúto premiéru. V základnom kurze košickej Odbornej výcvikovej školy letectva, ktorý sa začal v januári a skončí v polovici apríla totiž ženy predstavujú väčšinu z frekventantov.

„Do istej miery to bolo pre nás prekvapenie. Aj keď zloženie žiakov základnej výcvikovej školy, ktorí končili prípravu v Martine v decembri minulého roka, už niečo naznačovalo,“ poznamenáva zástupca veliteľa školy major Milan Puheim. Pre ženy zabezpečili oddelené ubytovanie a za pomoci inštruktorov sa začali prehryzáť úskaliaми odbornej prípravy.

Platí to aj pre vojačku Ing. Katarínu Nociarovú. Rodáčka z Detvianskej Huty po maturite na detvianskom gymnáziu absolvovala v Dolnom Kubíne vyššie odborné štúdium zamerané na sociálno-právnu problematiku, a potom na fakulte špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity manažment občianskej bezpečnosti.

Prvá lastovička

„Som taká dobrodružná povaha. Vždy sa mi páčilo niečo nové, nepoznané, ale pritom zaujímavé. Práve preto som prišla do ozbrojených síl. Zatiaľ sa moje predstavy naplňujú a tento svoj krok nelutujem. Aj keď prvé týždne v základnej výcvikovej škole boli dosť ťažké. Ale nielen pre nás, ženy. Rovnako to pociťovali aj chlapi, ktorí tam boli spolu s nami,“ hovorí 27-ročná Katarína, ktorá doteraz nemala nikoho z rodiny, či zo známych vo vojenskej uniforme. Dokonca otec má „modrú knižku“. So smiechom dodáva, že ju od jej rozhodnutia neodhovárал, lebo vedel, že aj tak by si nakoniec presadila svoje. Po ukončení školy by mala nastúpiť na leteckú základňu Sliač ako špecialistka údržby leteckej techniky v odbornosti drak - motor, ktorá bola doteraz vyárenovaná len pre mužov. Vie, že bude najmä spočiatku stredobodom záujmu. Preto sa chce čo najlepšie pripraviť.

Zoznamovanie s technikou nebolo jednoduché. Katarína dal najviac zabráť letecký motor. Pri zdolávaní prekážok jej pomohli inštruktori i kolega, vojak Milan Matejkov. Rodák z Lietavy v okrese Žilina ukončil v minulom roku Stredné odborné učilište letecké v Trenčíne. V súčasnosti je

to jediná stredná škola na Slovensku, ktorá poskytuje vzdelanie v leteckej oblasti. Pre 19-ročného Milana bola väčšina toho, čo sa v košickej škole učil, známou vecou. Preto mohol svojej kolegyni pomôcť užitočnými radami. Milan by mal po ukončení prípravy spoločne s Katarínou nastúpiť na leteckú základňu Sliač.

„Vždy ma priťahovali lietadlá a motory. Preto som sa rozhodol pre prácu leteckého mechanika. Už sa neviem dočkať chvíle, keď na sliačskom letisku zažijem prvé lietanie a celú tú atmosféru okolo neho. Splní sa mi môj sen pracovať na leteckej technike a ešte k tomu tej najmodernejšej, ktorú máme v našom leteectve,“ s radosným očakávaním zdôrazňuje vojak Matejkov. Je presvedčený, že postupne absolvuje aj ďalšie odborné kurzy, aby mohol na leteckej technike pracovať ako profesionálny vojak a mať čo najlepšie predpoklady pre svoju kariéru.

Snahu Milana i Kataríny si pochvalujú aj obaja inštruktori rotmajster Peter Bukovinský a rotný Peter Guzikiewicz. Obaja majú za sebou bohatú prax. Prvý z Petrov pracoval ako technik Katedry leteckého inžinierstva na bývalej leteckej akadémii

a zároveň popri zamestnaní študuje na vysokej škole štvrtý rok práve drak - motor. Chvilu teda zažíva pocity žiaka i učiteľa. „Pomáha mi to. Lepšie sa viem vžiť do pocitov frekventantov. Nemajú to jednoduché. Sú prví a spoločne s nimi aj my získavame prvé praktické skúsenosti z výučby. Veľmi si cením ich snahu čo najlepšie zvládnuť preberanú tematiku. Najmä u vojačky Nociarovej, keďže pre vojaka Matejkova sú to zväčša známe veci,“ konštatuje rotmajster Bukovinský. K tomuto názoru sa pripája aj rotný Guzikiewicz, ktorý má za sebou pôsobenie na leteckej základni Malacky aj v akrobatickej skupine Biele Albatrosy, kde sa staral o lietadlá L-39.

Prešovská stáž

Súčasťou odbornej prípravy je aj dvojtýždňová praktická stáž. Časť frekventantov ju absolvovala na prešovskej leteckej základni. Veliteľ tamojšej roty leteckých pozemných informačných systémov kapitán Emanuel Marcin pre nich zabezpečil praktické oboznámenie sa so všetkými technickými prostriedkami, s ktorými

prídu do styku na budúcich pracoviskách. „Je to pre nás určité otukávanie, veď košická škola iba začína. Spoločne hľadáme najefektívnejší prístup. Okrem iného aj preto, že časť absolventov kurzu bude po jeho ukončení pracovať práve na našej základni. Boli by sme sami proti sebe, keby sme niečo v ich príprave zanedbali. Aj to je dôvod, prečo sa im naši velitelia družstiev spoločne s košickými inštruktormi tak intenzívne venujú,“ informuje kapitán Marcin.

Potrebuje viac Trenčanov

Podplukovník vo výslužbe Ing. Štefan Lacko pracuje v košickej škole ako samostatný odborný referent. V jeho kancelárii visí veľká prehľadná tabuľa, na ktorej je rôznofarebne vyznačený priebeh všetkých tohtoročných kurzov. Práve u 59-ročného rodáka z Ďurkova, ktorý po ukončení spojovacieho učilišta v Novom Meste nad Váhom pracoval v príbramskej vrtníckovej letke a po absolvovaní brnianskej vojenskej akadémie dlhé roky pôsobil vo vojenskom školstve, sa zbiehajú informácie od metodikov a inštruktorov.

„Mali sme určité obavy, ako dievčatá zvládnu odbornú časť prípravy, lebo ona je predsa len viac vhodná pre chlapcov. Najmä vojačka Nociarová si vybrala ťažký odbor. Priznám sa, doteraz som sa nestretol s tým, aby žena robila techniku lietadla. Má šťastie, že jej výdatne pomáha absolvent trenčianskeho Stredného odborného učilišta leteckého. Keby sme mali viac chlapcov, ktorí ho ukončili, výrazne by to pozdvihlo celkovú úroveň našej školy. Som však príjemne prekvapený prístupom a cieľavedomosťou žien. Inštruktori mi hovoria, že keď aj na prvý raz celkom nepochopia prebranú tematiku, dovtedy sú na učebniach, kým študijné otázky nezvládnu. V tomto smere by si z nich mohli vziať príklad mnohí muži,“ hovorí Ing. Lacko. Podľa neho postúpný rast. Keďže vo výcvikovom stredisku pripravoval aj vojakov bohaté praktické skúsenosti. Veď po maturite na prešovskej Vojenskej strednej škole leteckej pracoval najskôr v leteckom oddiele Praha — Kbely, potom v Piešťanoch. Podobného názoru je aj jeho kolega, rotný Jozef Haršányi. Ten má za sebou bohaté praktické skúsenosti. Veď po maturite na prešovskej Vojenskej strednej škole leteckej pracoval najskôr v leteckom oddiele Praha — Kbely, potom v Piešťanoch.

Na základni zostane napríklad desiatnička Stela Čekaňáková. Pripravuje sa na pozíciu operátora - staršieho elektrotechnika. Rodáčka z Prešova po maturite na elektrotechnickej priemyselke vystriedala niekoľko zamestnaní. Vdova s dvoma deťmi hľadá vo svojich 32-rokoch určitú stabilitu a je presvedčená, že ju nájde práve v ozbrojených silách.

Slobodnička Erika Palovičová bude pracovať v ožďanskom rádiolokačnom stredisku. Ružomberčanka sa ako 21-ročná musela v uplynulých týždňoch popasovať so základmi elektrotechniky, keďže absolvovala strojnícku priemyslovku, kde sa tomuto odboru nevenovala taká pozornosť. Rovnako bola na tom aj 26-ročná vojačka Michaela Plajdičková. Košičanka pôsobila ako občianska zamestnankyňa na štábe akrobatickej skupiny Biele albatrosy.

„Doteraz som pracovala väčšinou s papiermi. Teraz budem mať v košickej rote opráv leteckých prevádzkových systémov na starosti techniku. Je to zmena a určitá výzva pre mňa,“ priznáva absolventka dopravnej priemyselky.

Inštruktor odborného výcviku nadrotmajster Michal Lukačko, ktorý má na starosti rádiové prostriedky, oceňuje úsilie všetkých zvládnuť jednotlivé prostriedky, ale zároveň konštatuje, že by bolo lepšie, keby frekventanti školy v tomto odbore mali stredoškolské elektrotechnické vzde-

noch a v Bratislave, kde mal na starosti Tu-154. Pôsobil v martinskom zmiešanom raketovom pluku, v tamojšom výcvikovom stredisku, ale aj v afganskom Bagrame. Zažil dobrovoľné prijatie nižšej hodnosti, keď v roku 2003 bol zrazu namiesto podpráporčíka len čatár, ale i ná-

čít sa, nechýba im motivácia niečo dosiahnuť. Pracuje sa s nimi oveľa lepšie. Dobré je, že zo strany leteckej základne, najmä podriadených kapitána Marcina cítime veľkú podporu,“ hodnotí 34-ročák z Križoviec v okrese Trnava, ktorý do Košíc dochádza na týždňovky z Martina.

ukončení prvého kurzu budú analyzovať celý jeho priebeh, aby ďalší, ktorý začne koncom apríla a bude v ňom takmer trojnásobný počet frekventantov, bol ešte na vyššej úrovni.

Jozef ŽIAK
Foto: **Peter DOVINA**

Náčelník Generálneho štábu generálmajor Ľubomír Bulík:

Personálna rovnováha - doma, v NATO aj v misiách

Pán generálmajor, aj keď ste pred nástupom do súčasnej funkcie pôsobili v rámci ministerstva obrany na vysokej pozícii, ktoré úlohy a ciele vás z pohľadu náčelníka generálneho štábu predsa len zaskočili?

Nemyslím si, že ma niektoré z úloh zaskočili. Musím však pripustiť, že rozsah pracovného nasadenia a zodpovednosti je možno až neočakávané obrovský. A to i napriek tomu, že som pred vlnajším decembrom naozaj pracoval na generálnom štábe ako náčelník štábu operácií a výcviku či náčelník štábu požiadaviek a dlhodobého plánovania. Tieto úlohy smerom dovnútra i smerom k partnerom v zahraničí predpokladajú stopercentnú pripravenosť, sústredenosť a celodenné nasadenie. Keď k tomu prirátam aj spoločenské povinnosti, je to vráťane sobôt a nedeí. Je to však realita a treba sa s ňou vyrovnáť. Mám

tu ale aj jeden veľký balík práce, za ktorý si môžem takpovediac sám. Uvedomujem si totiž obrovskú výmenu ľudí na Generálnom štábe, ktorý je v rámci niektorých svojich súčastí obmenený až na 80 či 90 percent. Nevyhnutne potrebujem túto situáciu personálne stabilizovať a začať s jej skvalitňovaním. Preto som režim práce v mojej kancelárii nastavil tak, aby som bol otvorený a ústretový ku každému náčelníkovi, ktorý požiada o pomoc. Uvedomujem si, že to nemajú ľahké a že teraz sa takpovediac láme chlieb do budúcnosti. Je to obrovská skúsenosť, výzva aj pocit zodpovednosti a som rád, že som pri tom.

Po personálnej obmene na generálnom štábe prichádza na rad otázka, či máme dost odborníkov pripravených na vyslanie do štruktúr NATO?

Áno, kvalitný personál určený pre prácu v štruktúrach NATO je súčasťou plnenia našich záväzkov. Inými slovami, keď sa štát chce plnohodnotne zapájať do definovania vízií a úloh v rámci aliancie, nemôže mať v jej štruktúrach nepripravených ľudí. Túto oblasť vnímame veľmi citlivo a snažíme sa personálom, ktorý je k dispozícii, obsadiť všetky ponúknuté funkcie. No celkom otvorene hovorím, že to nie je jednoduché. Časť mladých a perspektívnych vojakov chýba odborný roz-

mer a niektorým ešte stále aj jazyková pripravenosť. Tieto veci nevyriešime za niekoľko týždňov alebo mesiacov, ale pracujeme na nich. V žiadnom prípade však situácia nie je taká, že by bolo dajako ohrozené obsadzovanie funkcií v aliancii kvalitnými ľuďmi. Tu však treba zdôrazniť ešte jednu vec. Ak by niekto povedal, že treba vyslať do NATO všetkých najlepších ľudí, ktorých máme, ja s ním nesúhlasím. V ozbrojených silách prebieha reforma, ktorá sa ďalej rozvíja. Okrem toho aj na domácej pôde plníme záväzky voči aliancii aj Európskej únii. Medzi tými, ktorých vysielame do štruktúr v aliancii a medzi tými, ktorí pracujú doma, musí preto ostať rovnováha. Často to počúvam aj na rokovaníach so zahraničnými partnermi. Nemálo z nich sa vyslovilo v tom duchu, že v období reforiem a transformácie je vhodnejšie tých najschopnejších nechať doma, aby tento proces dokázali urobiť. A do aliancie treba vyslať mladších a jazykovo schopných, aby potom po návrate domov v už definovanom systéme boli schopní implementovať všetko to nové, čím NATO žije.

Popri kvalitných vojakoch vo veliacich a riadiacich funkciách doma a dobre pripravených ľuďoch vysielaných do štruktúr aliancie sú treťou

oblastou, kde sa nezaobídeme bez kvalitného personálu, misie v zahraničí. Je dostatok ľudí aj pre také náročné misie, akými sú Irak, Afganistan či Kosovo?

Vo všeobecnosti možno povedať, že z hľadiska zabezpečovania ľudí do misií neboli do dnešného dňa zásadné problémy. Ani ich neočakávam. Ak však tvrdím, že vysielanie vojakov do misií sa nám z personálnej stránky podarilo zvládnuť, nehovorím, že všetky posty sa obsadzujú jednoducho. Spomedzi dôstojníkov máme problémy so zabezpečením vysielania napr. lekárov. V kategórii poddôstojníkov pretrvávajú ťažkosti s vysielaním vodičov. Som však presvedčený, že aj toto prekonáme.

Kedy budeme do misií vysielat' organické jednotky?

Robíme všetko preto, aby sa tak stalo čo najskôr. Musíme však byť realisti a priznať, že nie všetko sa dá urobiť hneď zajtra. Napríklad mierová misia na Cypre. Z pôvodných 280 ľudí, ktorí prichádzali na začiatku prakticky z celých ozbrojených síl, sme ju zredukovali na 210, teda zníženie o 70 vojakov. Chceme, aby základ tých, ktorí sa nabudúce budú pripravovať do misie UNFICYP, bol už z organickej jednotky. Celkom dobre sa nám darí vyslať ľudí z jedného útvaru do Kosova. Podobne sa postupne snažíme zabezpečovať rotácie do Iraku. Veľmi dobre sa nám v tomto smere darí pri rotovaní čaty ochrany a obrany. Títo profesionáli sú z Pluku špeciálneho určenia v Žiline a úlohy v misií si plnia skutočne vynikajúco. Aj oni jednoznačne tvrdia, že ich vysielanie ako celku je to najvhodnejšie riešenie. Poznajú sa už z domu, nie je potrebné ich zladovať, špeciálne pripravovať. V samotných krízových

situáciách dokážu komunikovať do slova iba pohľadom. Tak by to malo byť.

Politické vedenie rezortu obrany chce zabezpečiť taký právny stav, aby vysielanie do misií už nebolo v prípade profesionálnych vojakov vecou dobrovoľnej voľby, ale rozkazu. Aj verejnosť to prijíma pozitívne, pretože armáda nasadzovaná do akcie len na základe dobrovoľnosti by bola armáda s dosť vážnym otáznikom. Treba sa však spýtať, či to nepoznačí záujem o službu v ozbrojených silách?

Moje stanovisko je jednoznačné. Ako vojenský profesionál tento zámer absolútne vítam. Aj z pohľadu ďalšieho vývoja pri kreovaní nadnárodných bojových formácií je toto rozhodnutie nespochybniteľné. Predovšetkým však globalizácia bezpečnostných hrozieb a potreba ich riešenia nedovolí účinnú obranu iba na domácej pôde. Preto je nevyhnutné nastaviť profesionálne prostredie v ozbrojených silách práve týmto smerom. Každý, kto bude chcieť ostať alebo sa bude chcieť stať vojakom, musí byť pripravený na to, že bude musieť zostať vojakom aj v zahraničí. Na druhej strane musia vojaci cítiť zo strany velenia ozbrojených síl a štátu záujem, oporu a právnu istotu. Myslím si, že v našej spoločnosti niet v súčasnosti zamestnávateľa, ktorý by mohol svojho zamestnanca vyslať na pracovisko, kde môže ísť doslova o život. Tak ako to bude v prípade vojenských profesionálov.

Čo ste mysleli pod právnou istotou?

Je to viac vecí, ktoré budeme musieť doladiť, nechcem predbiehať. No len pre ilustráciu sa vás môžem spýtať, akú bojovú hodnotu by mal vojak plniaci si úlohu v misií, keby si nebol absolútne istý, že

v prípade použitia zbrane je právne sto-percentne krytý? Samozrejme, pokiaľ tú zbraň použije v rozsahu, ktorý mu poskytuje jeho mandát. Ak by túto istotu nemal, mohol by spochybniť rozkaz a jednotka by bola nepoužiteľná. Zvládnuť musíme aj otázku stimulov. Otázka financií je len jedným z nich, no rozhodne nie nepodstatným. Bez slušného odmeňovania by to skrátka nešlo. Z môjho hľadiska bude plat aj na najnižších funkciách vojenských profesionálov motivačný vtedy, keď bude vyšší, ako je celospoločenský priemer. Treba si totiž uvedomiť viacero vecí. Vojak si z toho platu bude musieť okrem iného zabezpečiť aj slušné bývanie, a to kdekoľvek, kde bude premiestnený na základe rozkazu. Z jeho jedného platu bude vo veľkej časti prípadov musieť slušne vyžiť aj jeho rodina. Veď ak tohto vojaka v priebehu šiestich rokov trikrát premiestnime, kto zamestná jeho manželku, ktorá navyše ostane bez širšieho rodinného zázemia? V tomto smere očakávame podporu nielen od širokej verejnosti, ale hlavne politickú podporu zabezpečenia profesionálnej vojenskej služby a podľa toho aj hodnotenie opodstatnenosti príjmov našich vojakov. V tomto bode ide tiež o budúcnosť plne profesionálnych OS SR. Aj zlepšenou komunikáciou s verejnosťou budeme robiť všetko pre to, aby to tak bolo.

Pán generálmajor, keďže podstata tohto rozhovoru smerovala k personálnym veciam, ostáva otázka, kedy bude prijatý kariérny poriadok?

Kariérny poriadok sa bude predovšetkým odrážať od prijatia navrhovaného zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Tento naozaj kľúčový zákon je totiž aj o systéme riadenia vojenského personálu. Čakáme preto, v akej forme bude

prijatý. Legislatívnu radou vlády prešiel druhý marcový týždeň a pokračuje ďalším legislatívnym procesom až po schválenie v parlamente. Súbežne však pripravujeme aj kariérny systém, no keďže ten sa bude odvíjať od záverečného znenia zákona, nemá cenu, aby som teraz predbiehal.

Desiateho marca ste boli v Nitre pri odhaľovaní pamätníka vojakom, ktorí padli v mierových misiách. Vážia si ozbrojené sily tieto obeť dostatočne? A na dôvazok - je v ozbrojených silách v dostatočnej miere rozvíjaná tradícia boja proti fašizmu a víťazstva v 2. svetovej vojne?

Od roku 1993 položilo počas nasadenia v zahraničí svoj život desať slovenských vojakov, našich kolegov. Je to smutné číslo. Ten smútok však neostáva iba pri ňom. Všetci mali svoje rodiny, svojich blízkych. Aj v tejto situácii ma preto potešilo, že nikto z nich, ktorých sme oslovili, neodmietol účasť. Vidieť, že vzťahy aj s týmito rodinami sú obojstranne živé a chceme ich naďalej udržiavať. Aj za ne si veľmi vážim, že pomník odhaľoval osobne minister obrany Juraj Liška. Je to o budovaní vojenských tradícií, spoločenského kreditu vojenských profesionálov, o kultúre vzťahov a o pestovaní úcty samých k sebe. Preto títo vojaci budú mať v tradíciách našich ozbrojených síl vždy čestné a dôstojné miesto. Podobne ako všetci tí, ktorí bojovali proti fašizmu a podieľali sa na všetkých frontoch na víťazstve v 2. svetovej vojne. Tým viac ma teší, že rezort obrany sa bude na oslavách 60. výročia víťazstva nad fašizmom podieľať naozaj významnou mierou. Je pre nás otázka cti a prestíže.

Pavol VITKO
Foto: **Peter DOVINA**

Slovensko na MAP-e

V dňoch 7. – 9. marca sa v Bratislave zišli predstavitelia juhovýchodnej Európy a Ukrajiny so svojimi slovenskými, českými a maďarskými kolegami, aby sa viac i menej formálne podelili o skúsenosti z budovania moderných armád a demokratických inštitúcií.

„Sme pripravení pomôcť našim priateľom zapojeným do Akčného plánu členstva (MAP) a ďalším, aby dosiahli takú úroveň demokratickej zrelosti, rozvoja obrannej politiky, obranného plánovania a interoperability, aká je potrebná na vstup do NATO, ale predovšetkým na to, aby slúžila záujmom ich vlastnej krajiny,“ zdôraznil štátny tajomník MO SR Martin Fedor.

V priebehu diskusie sa ukázalo, že hlavné ponaučenia z prvej a druhej vlny rozšírenia NATO stále platia. Integrá-

cia navonok znamená transformáciu dovnútra. Do NATO nevstupuje armáda, ale celá spoločnosť – rovnako dôležité ako reforma ozbrojených síl sú politické kritériá vstupu. Úspech závisí od realistického naplánovania úloh a alokácie dostatočných zdrojov.

Mnohí účastníci ocenili aj slová Ľ. Čaña, šéfa odboru pre bezpečnosť MZV SR: „Poučte sa od nás, ale nekopírujte – každá krajina je jedinečná.“ Tri aspirantské krajiny NATO – Albánsko, Chorvátsko a Macedónsko – sú v reformách najďalej. Ich akčné plány MAP pokrývajú komplex politických, vojenských, právnych a bezpečnostných otázok. Bosna a Srbsko a Čierna Hora očakávajú prijatie do Partnerstva za mier. Ukrajinskí plánovači neskrývajú ambície vstúpiť do NATO.

K úspechu podujatia rozhodujúcou mierou prispelo veľvyslanectvo Spojeného kráľovstva a mimovládna organizácia Centrum pre európske a severoatlantické záležitosti.

Dvere Aliancie – našej Aliancie – sú aj vďaka nám otvorené. Všetkých nás spája vízia jednotnej a bezpečnej Európy. Táto vízia je dlhodobým projektom.

Mário NICOLINI, foto: **pv**

Dobrý nápad

Názov pesničky nitrianskej skupiny Desmod, ktorá prednedávnom získala ako najlepšia hudobná formácia ocenenie odbornej poroty Aurel a desiateho marca v Divadle Andreja Bagara sprevádzala ďalšie pokračovanie Verbungu, by mohol byť azda tým najprilievavejším mottom celej akcie. Chlapci a dievčatá z nitrianskych stredných škôl prejavili aj vďaka spomínaným hudobníkom veľký záujem o predstavenie profesionálnych ozbrojených síl.

Z nápadito riešených vstupov sa prostredníctvom príslušníkov domácej Výcvikovej základne mierových síl OSN i protiletadlovej raketovej

skupinou. V dobrej atmosfére sme si pozorne vypočuli aj informácie o armáde. Predbežne som rozhodnutý ísť študovať na vysokú školu. Nikde ale nie je napísané, že ma po jej ukončení neoslúví práve armáda," poznamenal Matúš.

V podobnom duchu sa vyslovili aj Michal Škovránek a Juraj Vereš zo Stredného odborného učilišta elektrotechnického. Strojár Martin Hlavaj síce pod vplyvom známeho v jednom období celkom vážne uvažoval o armáde, ale teraz je presvedčený o tom, že väč-

neho je dobre, že minister nie je vojak, no na druhej strane mu je sympatické, že si vojenčinu odslúžil.

Aby ma nezobrali (na vojnu)

Študentov Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, najmä mužskú časť osadenstva v aule pri prednáške ministra obrany Juraja Lišku najviac zaujímalo, či ešte budú musieť nastúpiť na vojenskú základnú službu. To najviac interesovalo aj piataka Tomáša Domagalu. Budúci absolvent Poľnohospodárskej fakulty mal síce bratranca vojenského profesionála, ale ani jeho skúsenosti ho nepresvedčili o tom, že by sa aj on mal vybrať podobnou cestou. Piatak na Ekonomickej fakulte Roman Žakovic takisto nepremýšľal o ozbrojených silách. Aj keď... „Práve včera som sa stretol s jedným zo svojich známych, ktorý sa vrátil zo zahraničnej misie na Golanoch. Porozprával mi veľa zaujímavého. Videl svet, má nezabudnuteľné zážitky. Ale zatiaľ je to príliš málo pre to, aby ma armáda oslovila vážnejšie.

činnosti chcela pôvodne po maturite ísť na vysokú vojenskú školu.

„Vtedy však neotvárali prvý ročník. Dnes možno trochu ľutujem, ale na druhej strane som sa od pána ministra dozvedela, že armáda má záujem o vysokoškolských odborníkov. A nemusia ani obliecť vojenskú uniformu. Skôr by som premýšľala o možnosti pracovať ako civilný zamestnanec armády," hovorí Mirka.

Regionálne rozdiely

Nitra bola druhou zástavkou na trase stretnutí ministra obrany so študentmi. Pri porovnaní reakcií a názorov vysokoškolských z Prešova sme postrehli citelný regionálny rozdiel. V Prešove sa nielen chlapci, ale v pomerne veľkom počte aj dievčatá živo zaujímali o podmienky vstupu do ozbrojených síl. Bolo cítiť, že civilný sektor im toho na východe republiky veľa neponúka. Aj preto je záujem o vstup do OS dlhodobý najvyšší práve v Prešovskom a Košickom kraji. V Nitre bol medzi vysokoškolskými predsa len záujem viac o to, či ešte budú musieť ísť na povinnú vojenčinu. Upokojili sa, keď sa od Juraja Lišku dozvedeli, že ozbrojené sily v súčasnosti majú záujem predovšetkým už len o stredoškolských a vysokoškolských povolať nemali. No a v každom prípade minister potvrdil, že na základnú službu budú ozbrojené sily povolávať už len maximálne v budúcom roku.

brigády dozvedeli veľa zaujímavého zo života profesionálnych vojakov. Mnohých chlapcov zaujali najmä podrobnosti z prípravy našich vojakov pred odchodom do zahraničných misií a ich zážitky z mnohých kútov sveta. Výnimkou nebol ani 18-ročný Matúš Ducký z Hlohovca, ktorý v meste pod Zoborom študuje na Strednom odbornom učilišti potravinárskom.

„Doteraz som nemal nejakú konkrétnu predstavu o živote a práci vojenských profesionálov. V mojej rodine sa zatiaľ týmto smerom nikto nevydal. Len prednedávnom nastúpil ako profesionálny poddôstojník sused, ale s ním som zatiaľ nemal možnosť hovoriť o prvých skúsenostiach. Všetko, čo som videl a počul bolo zaujímavé. Dobré, že to bolo spojené aj s populárnou hudobnou

šie šance bude v nej mať po absolvovaní vysokoškolského štúdia. Martina zaujali aj zážitky ministra obrany Juraja Lišku z vojenčiny v tankových útvaroch. Podľa

Snád až potom, keď by som si nenašiel miesto v civile," konštatuje Roman.

Miroslava Papová, ktorá končí na Mechanizačnej fakulte štúdium investičnej

Pritom samozrejme, mladých a vzdelaných ľudí, ktorí by sa chceli stať vojenkými profesionálmi, ozbrojené sily radi privítajú medzi sebou.

Pamiatke padlým v misiách

Od vzniku Slovenska sa vystriedali tisícky našich vojakov v zahraničných misiách v mnohých krajinách sveta. Pôsobili nielen v Európe, ale aj v Afrike a v Ázii. Geograficky najbližším pôsobiskom bolo pre nich územie bývalej Juhoslávie na Balkáne. Najviac vzdialené miesto svojej misie mali naši vojenski zdravotníci vo Východnom Timore. Desiati z našich misionárov položili životy pri plnení úloh a šírení dobrého mena Slovenska a jeho ozbrojených síl vo svete.

Práve na ich pamiatku odhalil na nádvorí nitrianskej Výcvikovej základne mierových síl OSN minister obrany Juraj Liška a veliteľ základne podplukovník Štefan Ivan pamätník. Riaditeľ Kancelárie prezidenta SR prof. Milan Čič a minister obrany Juraj Liška vo svojich príhovoroch vysoko ocenili úlohu, ktorú naši vojaci plnia v zahraničných misiách. Často v nebezpečných podmienkach. Najmä v Afganistane a v Iraku sú svedkami mnohých útokov na koalíčné sily. Ale nielen svedkami. Pred rokom sa obeťami práve takého teroristického činu stali aj traja naši vojaci. Okrem najvyšších predstaviteľov rezortu obrany na čele s ministrom Jurajom Liškom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálmajorom Ľubomírom Bulíkom boli pri odhaľovaní pamätníka prítomní aj rodinní príslušníci vojakov, ktorí zahynuli pri plnení svojich povinností a mnohí ich kolegovia (na fotografii J. Liška s príbuznými poručíka in memoriam M. Frkáňa). Pamätník požehnal generálny vikár OS SR podplukovník Michal Štang.

Doslova symbolické bolo, že pri pamätníku boli aj vojaci z operácie Iracká sloboda, ktorí sa práve vrátili domov po polroč-

„V lete minulého roku som v sereďských kasárňach pred odchodom do Iraku povedal, že budem najšťastnej-

nej misii. Ich veliteľ podplukovník Anton Sládeček bol síce unavený, ale šťastný.

ším človekom, keď sa o pol roka vrátim s tým istým počtom vojakov domov.

Z tohto pohľadu som veľmi spokojný. Až na pár chlapcov, ktorí si misiu predžili, sme sa všetci šťastne vrátili domov. Dôležitosť hodnôt si človek najviac uvedomí práve tu, pri pamätníku vojakov, ktorí to šťastie nemali. Keď sa pozerá na smútok rodičov, žien a detí vojakov, ktorí zahynuli. Nie je pre veliteľa horšia situácia, ako keď musí oznámiť pozostalým smrť ich syna, či manžela... Ich stratu síce nič nenahradí, ale aj tak som rád, že sa podarilo v Nitre vybudovať dôstojný pamätník vojakom. Veď v mnohých oblastiach sveta to boli

práve oni, prostredníctvom ktorých sa tamojší ľudia dozvedeli o našej krajine. Ako prvé z nej poznali náš štátny znak na rukávoch uniforiem slovenských vojakov. Tých vojakov, ktorí pomohli zbaviť cestu, či okolie ich príbytkov mín a výbušnín. Vďaka nim tadiaľ môžu pokojne prejsť nielen oni, ale hlavne ich deti. To sú všetko veci, ktoré sa nedajú zaplatiť peniazmi a ktorých dôležitosť pre našu armádu a krajinu si možno uvedomíme až neskôršie," s viditeľným pohnutím v hlase hovorí podplukovník Sládeček.

Neskôr ocenil prínos nových obrnených transportérov Tatrapan pre lepšiu bezpečnosť vojakov najmä od striel z ručných zbraní a vyjadril presvedčenie, že v dohľadnej dobe ich budú nasledovať aj Aligatory a do Iraku bude odchádzať organická jednotka, ktorej skúsenosti bude možné využiť po návrate do vlasti.

Dvojstranu pripravili: **Jozef ŽIAK**
Foto: **Peter DOVINA**

Správa o štvrtej rotácii

Striedanie vojakov pôsobiacich v zahraničných misiách je pre velenie ozbrojených síl a všetky zložky, ktoré ho zabezpečujú, bežnou záležitosťou. Systém prípravy i samotnej realizácie je prepracovaný, dôkladne naplánovaný a pripravený. Pre hlavných aktérov - vojakov odchádzajúcich do misie - však už samotný odchod, respektívne odlet, na miesto nasadenia predstavuje výnimočnú udalosť a je úplne jedno, či je to ich prvá, druhá, alebo piata misia. Ráno 24. februára na bratislavskom letisku si takúto výnimočnú chvíľu vychutnalo 98 chlapov pred odletom do Iraku.

Odlet s poctami

Počas mesiacov odbornej prípravy, tvrdého výcviku vo výcvikových priestoroch i štúdiu, bol tento deň pre každého z nich vzdialeným cieľom. Ani vo sne im však nenapadlo, že zo Slovenska odídu za takých mimoriadnych okolností. Presne v čase, keď o našej krajine v súvislosti so stretnutím prezidentov veľmocí hovoril celý svet. V to uzimené, skoré ráno dorazil konvoj zo Serede na letisko načas. Driemajúcich vojakov v autobusoch do nevšednej reality zobudili sprievodné vozidlá letiskovej bezpečnostnej služby a úplne ich zo snov prebral pohľad na obďaleč stojace prvé lietadlo Ameriky Air

Force One, ktorým v predošlý večer do Bratislavy priletel prezident Spojených štátov amerických George Bush.

„Tak s takouto parádou ešte slovenský vojak do misie neodlietal,“ okomentoval už na nástupe jeden z veliteľov dianie na letisku. „To naše lietadlo je akési malé,“ vyslovil obavu druhý, keď porovnával to „naše“ tiež americké lietadlo, s prezidentovým Boeingom. Vzrušené poznámky prerušilo velenie veliteľa slovenského kontingentu podplukovníka Daniela Zmeka. Rozlúčiť sa s jednotkou prišiel náčelník Generálneho štábu generálmajor Ľubomír Bulík. Chlapi, ktorí absolvovali už niekoľko misií v minulosti, sa ani nesnažili skrývať prekvapenie. Pekný zvyk, keď najvyšší

predstavitelia ozbrojených síl prišli osobne popriať svojim vojakom úspech v náročnej službe, ďaleko od domova, totiž v posledných rokoch akoby samovolne zanikal. Preto i návštevu generála Bulíka vnímali pozitívne. O to viac, že na nástupe ocenil a poďakoval im za výsledky, ktoré dosiahli v príprave na túto najťažšiu a najnáročnejšiu zahraničnú misiu slovenských ozbrojených síl.

„Želám si, aby ste v operácii Iracká sloboda, nadviazali na úspechy svojich predchodcov. Aby ste splnili všetky úlohy, ktoré pred vás budú postavené a potvrdili tak dobré meno Slovenska a jeho ozbrojených síl,“ lúčil sa generál s dovetkom: „Aby ste sa k svojim najbližším vrátili všetci živí a v plnom zdraví. Veľa šťastia“.

Rozlúčiť sa prišiel aj pridelenec obrany USA podplukovník John Wallace, zástupca veliteľa pozemných síl brigády generál Jaroslav Vývlek a ďalší predstavitelia generálneho štábu. Krátko po deviatej lietadlo s príslušníkmi 4. rotácie vojenskej operácie Iracká sloboda odletelo a uvoľnilo priestor pre lietadlo prezidenta Ruskej federácie Vladimíra Putina. Mimochodom, riešenie situácie v Iraku i na ďalších horúcich miestach planéty bolo predmetom rokovania dvoch silných mužov planéty na Bratislavskom hrade. Možno im nevdojak aj prebleslo myslou, že svoj podiel na svetovom mierovom úsilí má i naša malá krajina.

Prvá bojová úloha

Po necelých piatich hodinách naše lietadlo v poriadku pristálo na vojenskej časti letiska v Kuvajt City. Avšak vojaci si priestor, v ktorom budú pôsobiť, mohli pozrieť už v záverečnej časti letu. Po pravej strane z výšky 11 kilometrov videli obrovské vodné nádrže severne od Bagdadu, samotné hlavné mesto a kdesi dolu v hmľistom opare tušili mesto Al Hillah, ich budúci domov.

Nasledujúce hodiny na kuvajtskej pôde boli hektické, nabité energiou a nasade-

ním novej jednotky i všetkých, ktorí zabezpečovali striedanie. Možno je táto predchádzajúca veta trochu patetická, ale situáciu som takto vnímal ja aj môj kolega nadporučík Mário Pažický. Perfektná organizácia po pristátí, vyloženie materiálu, zabezpečenie presunu do sto kilometrov vzdialeného tábora koalíčných síl Virginia i činnosť po príchode. Výcvik, disciplína a poriadok sa pretavili do efektívneho fungovania veliteľov i vojakov. Okamžite po príchode nasledovalo ubytovanie v obrovských stanoch pre takmer osemdesiat vojakov, výdaj zbraní a ostrého streliva na plný priemer. Prevzatie nepriestrelných viest a naloženie kontajnerov s privezeným materiálom. Bodkou už v nočných hodinách bolo „nafasovanie“ špeciálneho zdravotníckeho obväzu pre každého vojaka. Vtedy som si asi po prvýkrát uvedomil, že situácia je vážna a tento pocit ma neopustil počas celého pobytu.

Ráno o šiestej, po necelých troch hodinách spánku, je kolóna vozidiel slovenskej jednotky pripravená, materiál a ľudia na svojich miestach a konvoj opúšťa brány tábora. Všetko už na povel nadporučíka Dušana Košíta — veliteľa jednotky

prieskumu, obrany a ochrany zo žilinského 5. pluku špeciálneho určenia, ktorá zabezpečovala kontingent počas celej misie 3. rotácie. Úlohou je prekonať takmer 600 kilometrov cesty z Virginie cez irackú púšť s dodržaním všetkých zásad bezpečnosti až do tábora Charlie v Al Hillah.

Stovkou cez púšť

„Rýchlosť presunu podľa rýchlosti najpomalšieho vozidla,“ číta nadporučík z rozkazu veliteľa. Treba podotknúť, že táto rýchlosť konvoja, v ktorom bolo vyše dvoch desiatok vozidiel, sa pohybovala v rozmedzí 80 až 100 kilometrov za hodinu. Prívlastok bojová úloha, použitý v medzititulku, si myslím, vôbec nie je náhodný. Jednotka musí byť pripravená na obranu vlastných síl, pripravená na všetky možné ohrozenia a ozbrojené útoky. A že sa cieľom útokov ozbrojencov všetkých možných zoskupení pravidelne stávajú predovšetkým konvoje koalíčných síl, to netreba zdôrazňovať.

Pocit väčšej bezpečnosti a istoty dávajú našim vojakom po prvýkrát v tejto misii slovenské viacúčelové obrnené terénne vozidlá Tatrpan. V operácii Iracká sloboda

da posilnili bezpečnostnú ochranu našich vojakov a je to naplnenie prísľubu ministra obrany Juraja Lišku, ktorý im dal pri svojej návšteve v lete minulého roka. Sedem mohutných 22 tonových Tatrpanov pôsobí v svištiacej kolóne naozaj impozantne a opancierovaná korba poskytuje

pocit istoty. S guľometníkom vo veži, palebným zaistením vzadu a bezproblémovým udržiavaním rýchlosti okolo sto kilometrov za hodinu, sú tieto vozidlá — zreparovaní veteráni z Eritrey — ideálnym spoľubojovníkom a ochrancom. Určité obavy však u vojakov môže vyvolať

vybavenie týchto vozidiel pneumatikami, ktoré vzhľadom k váhe vozidla i klimatickým a terénnym podmienkam, nie celkom vyhovujú. Presvedčili sme sa o tom pri samotnom presune, keď práve pneumatiky nevydržali vysokú rýchlosť a následkom prehriatia praskli. Profesionalita vodičov a zohratosť čaty prieskumu, obrany a ochrany sa ukázala aj pri odstraňovaní tejto poruchy. Vojaci za desať minút po povel „kruhovú obranu“ koleso vymenili a presun mohol pokračovať. Aj tak sa prikláňam k názoru vojakov, že dodanie nových, odolných pneumatík stojí za urýchléné riešenie.

Paradox nakoniec! V čase keď sme opravovali poruchu, predbehol nás poľský konvoj, do ktorého v plnej rýchlosti zámerne vrazil iracký autobus. Atentát sa tentoraz obišiel bez obetí, ale potvrdzuje trend, kedy extrémisti pri útokoch na koalíčné vojská využívajú dnes aj takéto metódy.

Nepriateľ No. 1

Slovenskí vojaci v Irackej slobode považujú za nepriateľa číslo jeden míny, muníciu a výbušniny rôznych druhov, kalibrov, sily a zákernosti. Nielen voči sebe, ale predovšetkým voči permanentnému ohrozeniu ich účinkami miestneho obyvateľstva. Už takmer dva roky v Iraku svojou prácou podstatnou mierou prispievajú k likvidácii tohto nepriateľa. V duchu tých najlepších tradícií slovenského príspevku mieru v desiatkach uplynulých misií, aj v tejto, dnes utrápennej krajine dokázali, že v tomto smere je slovenský ženista pojem. Pri odovzdávaní

funkcie podplukovník Anton Sládeček nemusel osobitne vyzdvihovať zásluhy svojich vojakov. Hovorili za neho fakty. Za sedem mesiacov trvania ich misie dokázali ženisti odmiňovať ručným spôsobom takmer 70 tisíc metrov štvorcových terénu, na minovú bezpečnosť pyrotechnickým prieskumom preveriť 420 tisíc metrov štvorcových plochy a zlikvidovať výbušniny s muníciou dohromady vážiacou vyše 82 ton. Major Richard Rídl, skúsený ženista a v tomto prípade veliteľ roty slovenského kontingentu, hodnotí tento výsledok ako jednoznačný úspech.

„Zásluhu na tom majú ženisti, ktorí odborne a profesionálne patria medzi špičku v našich ozbrojených silách,“ hovorí a pridáva mená: „Napríklad vojak Roman Valko, nadrotmajster Július Csitári, ale i ďalší.“ Mnohí z nich majú skúsenosti z odmiňovania balkánskej zeme, z Eritrey, tak ako napríklad zástupca veliteľa roty nadporučík Jozef Kolár. Bol pri plnení všetkých odborných úloh jednotky, pri odmiňovaní i pri likvidácii munície. S Romanom Valkom nás zaviedol na najnebezpečnejšie miesto, ktoré v tomto teritóriu zďaleka obchádzajú aj hliadky koalíčných síl. Mínometne granáty, letecké bomby, delostrelecké náboje, rakety – úhladne poukladané a pripravené na likvidáciu.

„Tu vidíme delostrelecký granát, z ktorého na mieste, kde sa obyčajne nachádza zápalka, trčia dva rôznofarebné drôty,“ začína výklad (fotografia na predchádzajúcej strane). Pokračuje: „Je to granát, jeden z mnohých, ktoré extrémisti, či rôzne militantné skupiny zakopávajú popri ces-

tách a odpaľujú pri prechádzaní konvojov, alebo nimi naložia autá a namieria na stanovišťa koalíčných síl. Na odpálenie im stačia napríklad takéto prístroje,“ ukazuje na krabičku vybavenú akýmsi budičom. Všetku muníciu buď objavili naši ženisti, alebo im ju priniesli príslušníci hliadok a EOD tímov. Na stretnutia s týmito granátovými nástrahami majú smutné spomienky poľskí vojaci. Za obdobie ich pôsobenia v Iraku práve pri výbuchoch takýchto nástrah devätnásť

úloh plnila s veľkými ťažkosťami. Ďakujem vám za všetko, čo ste v mene spoločného úsilia v Iraku urobili. Vzdávam hold a uznanie vašej profesionalite a excelentnej práci.“

Fort Slovakia

Takto nazvali slovenský tábor na základni Charlie v Al Hillah vojaci ostatných koalíčných armád. Ako sa opevniť a znížiť riziko, učia sa od našich ženistov, ktorí pri

takmer 2 metre kubické, ktoré v počte 329 kusov vybudovali po obvode hraníc nášho priestoru.

Tábor je takto zabezpečený proti raketovým, či mínometným útokom. Že je to zabezpečenie dobré, sme sa presvedčili aj priamo v čase nášho pobytu. V sobotu na námestí v Al Hillah odpálili extrémisti, ktorým sa nepáčia výsledky volieb, silnú nálož a výbuch si vyžiadal vyše 120 obetí. Bolo to dva kilometre od nášho tábora a nebyť vycvičeného ucha ženistu, ani by sme si to nevšimli.

Striedanie rotácií prebehlo podľa zabezpečeného rituálu. Techniku, materiál a funkcie prevzali noví, a tým aj zodpovednosť za celú misiu. Veliteľ podplukovník Daniel Zmeko, je presvedčený, že s týmito chlapcami svoje poslanie zvládnu. „Boli sme spolu pri výcviku a príprave. Verím, že tu to dokážeme zúročiť,“ hovorí. Svojich vojakov pozná a vie, že ho nesklamú.

Pri jeho úlohe veliteľa kontingentu mu po prvýkrát v operácii Iracká sloboda bude pomáhať aj nadporučík František Duraj – vojenský duchovný jednotky. Chlapcov navštívil počas minuloročných Vianoc a viac menej vie, čo ho v misii čaká. Z 5. pluku špeciálneho určenia, kde pôsobí, pozná peripetie služby vojakov aj ich zložité charakteristiky. V operácii koalíčných síl v Irackej slobode aj tieto prejdú náročnou previerkou. Podobne ako on sám. Počas krátkeho, necelý týždeň trvajúceho pobytu sa musel

z nich zaplatilo daň najvyššiu. Preto i pri slávnostnom ceremoniáli odovzdávania zástupca veliteľa mnohonárodnej divízie Stred – Juh, brigádny generál Tadeusz Buk, mohol slovenským vojakom poďakovať.

„Bez Slovákov by divízia svoje operačné

opevnení tábora využili aj príslovnú slovenskú vynaliezavosť. Až 15 tisíc pieskových vriec použili na drevené preklady nad ubytovacie bunky. Zvládli aj stavbu takzvaných Hesco – opevnení okolo tábora. Na vysvetlenie ide o drôtené kvádre plnené štrkom a pieskom s objemom

už aj on sám vyrovnat s ťažkou situáciou. Pri návrate s konvojom poskytol posledné pomazanie vojakovi z Bulharska...

Bernard ROŠTECKÝ

Foto: **Mário PAŽICKÝ**

Al Hillah, Irak

Psychodiagnostika

Medzi najdôležitejšie podmienky, ktoré musia regrúti a vojaci odchádzajúci na misiu spĺňať, patrí aj úspešné absolvovanie psychodiagnostického testovania. Zodpovednosť za výber tých najlepších z radov záujemcov o vstup do ozbrojených síl nesú na svojich pleciach košícké a nitrianske Strediská výberu personálu (SVP), ktoré riadi Personálny úrad OS SR.

„Naše stredisko začalo svoju činnosť vo februári 2003,“ oboznamuje náčelník SVP v Nitre, kpt. Ing. Jozef Čunderlík. „Má jedenásť zamestnancov a za čas existencie ním úspešne „prešlo“ už 5521 mladých žiadateľov o profesionálnu službu. Avšak nie všetci zájemcovia, ktorí k nám prídu, vyhovujú stanoveným kritériám. Z celkového počtu uchádzačov každoročne nevyhovie priemerne dvadsaťpäť percent – z nich kvôli psychotestom dve tretiny. Pri psychologickom testovaní regrútov preverujeme okrem iných aspektov predovšetkým ich osobnosť, intelekt, schopnosť koncentrácie. Zaujímá nás aj dôvod, prečo majú záujem stať sa profesionálnymi vojakmi. Zároveň zisťujeme, na aké pracovné zaradenie majú predpoklady,“ informuje náčelník strediska.

Testy vstupnou bránou

Ak regrút nespĺňa požadované podmienky a neprejde testmi SVP, môže sa o vstup do Ozbrojených síl SR pokúsiť znovu, a to po uplynutí dvanástich mesiacov.

„Dnes si už vyberáme len ľudí, ktorých potrebujeme. Ak záujemca úspešne absolvuje psychologické testy v našom stredisku, nasleduje vyšetrovanie druhého stupňa,“ vysvetľuje kpt. Čunderlík (na fotografii). Doplná: „To sa už realizuje vo vojenskej nemocnici, kde je psychologické vyšetrovanie zamerané viac na záťaž a pozorostnosť respondenta. Zisťuje sa u neho aj prítomnosť rôznych patologických javov. V prípade, ak posudkový lekár uchádzača zo zdravotných dôvodov neodporúči, rozlúčime sa s ním. Chceme ale zdôrazniť, že

sa už pri prvotnom výbere personálu snažíme riadiť filozofiou, ktorá spočíva v predpoklade, že každý profesionálny vojak by mal byť schopný slúžiť aj mimo územia Slovenskej republiky. Dovolím si preto povedať, že každý, kto prejde naším strediskom, je prijatý za profesionálneho

vojaka a bude neskôr testovaný do misie, by mal tieto špecifické testy bez väčších problémov absolvovať.“

Pred misiou

Vo výbere profesionálnych vojakov do zahraničných operácií má svoje nezastupiteľné miesto bratislavské Centrum psychologických a sociálnych činností (CPSČ) Personálneho úradu OS SR.

„Dnes musí byť vojak nasaditeľný kdekoľvek, v ktorejkoľvek operácii. Jednoducho všade tam, kde ho potrebujeme. A to bez obmedzenia,“ zdôrazňuje major Mgr. Jozef Teník, náčelník oddelenia psy-

Psychologické kritériá zohľadňované pri výbere profesionálnych vojakov do zahraničnej misie:

- ♦ Integrovaná osobnosť s charakteristikami ako: zodpovednosť, sebadisciplína, emocionálna stabilita, sebaistota
- ♦ Schopnosť adaptability na extrémne klimatické, terénne, sociálne a etnické podmienky a charakter plnenia úloh
- ♦ Výrazná odolnosť voči záťaži, vrátane potencionálneho ohrozenia života
- ♦ Nekonfliktný typ, interpersonálne správanie a schopnosť tímovej spolupráce
- ♦ Schopnosť zvládať odlúčenosť od rodiny a domáceho prostredia
- ♦ Neprítomnosť sociálnej patológie

Preveria všetkých

Od marca minulého roka realizuje CPSČ v Ozbrojených silách SR projekt s jednoduchým názvom Kampaň. Jeho

cieľom je z psychologickéj stránky preveriť všetkých profesionálnych vojakov, u ktorých je predpoklad vyslania na zahraničné operácie. „Vytvoríme tým databázu všetkých vojakov, ktorí sú schopní plniť úlohy aj mimo územia Slovenskej republiky. Bude slúžiť aj ako prehľad pre veliteľov vojsk, útvarov a zariadení,“ informuje mjr. Teník a dodáva: „V súčasnosti je Kampaň zameraná predovšetkým na bojové útvary. Predpokladáme ale, že v budúcnosti takto preveríme každého profesionálneho vojaka Ozbrojených síl SR.“

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

krátko

Bulharský minister obrany Nikolaj Svinarov a starší viceprezident spoločnosti Eurocopter Luc Barriere podpísali 28. januára 2005 v Sofii kontrakt na dodanie 12 stredných transportných vrtuľníkov AS 532 AL Cougar a 6 viacúčelových vrtuľníkov AS 565 MB Panther do Bulharska. Dodanie 18 vrtuľníkov je naplánované na trojročné obdobie s dodaním prvých troch strojov AS 532 AL na konci roku 2006.

♦ ♦ ♦

Americkí piloti 419. leteckej skúšobnej letky zo základne Edwards AFB skončili 24. februára 2005 kombinované skúšky vylepšenia programového vybavenia a integrovania navádzaných leteckých bômb GBU-38 JDAM (Joint Direct Attack Munition) kalibru 227 kg na bombardovacie lietadlá s meniteľnou geometriou krídla B-1B Lancer.

♦ ♦ ♦

Predstavitelia indickej spoločnosti Bharat Dynamics Limited a európskeho výrobcu riadených striel MBDA podpísali počas letecko-kozmickej výstavy v Bangalore na začiatku februára memorandum o porozumení, ktoré vytvára priemyselnú základňu pre vývoj a výrobu protitankovej raketovej riadenej strely Indan / Milan-ER.

♦ ♦ ♦

Z továrenského letiska firmy Agusta Westland v britskom Yeovile 15. februára 2005 po prvýkrát vzlietol vrtuľník EH101 pre Japonsko. Stroj označený KHI-01 je prvým zo 14 vrtuľníkov tohto typu, ktoré objednala japonská obranná agentúra pre riešenie nových úloh prepravy síl, leteckej protimínovej činnosti a antarktický prieskum.

♦ ♦ ♦

Grécka vláda a talianska spoločnosť Aermacchi, ktorá je súčasťou skupiny Finmeccanica, podpísali na konci januára memorandum o porozumení o možnej spolupráci gréckeho priemyslu pri výrobe moderného cvičného lietadla novej generácie M-346. V súčasnosti, v ranej priemyselnej fáze vývoja, je program M-346 v plnom rozsahu podporovaný talianskou vládou.

♦ ♦ ♦

Obchodná jednotka European Land Combat Systems americkej spoločnosti General Dynamics podpísala s portugalskou vládou kontrakt v hodnote 365 miliónov eur (482 miliónov amerických dolárov) na dodanie 260 kolesových transportérov Pandur II 8 x 8. Programovým manažérom a systémovým integrátorom kontraktu bude firma Steyr-Daimler-Puch Spezialfahrzeug GmbH so sídlom vo Viedni, ktorá je taktiež vo vlastníctve spoločnosti General Dynamics.

♦ ♦ ♦

Vláda Južnej Kórey plánuje v decembri 2005 začať program vývoja, konštrukcie a výroby nového domáceho viacúčelového vrtuľníka. Stroje, ktoré vzniknú v rámci programu KHP (Korean Helicopter Program) s celkovými plánovanými nákladmi 4,5 miliardy amerických dolárov, nahradia v stovkách kusov všetky zastarané vrtuľníky vo výzbroji Južnej Kórey.

Maďarský Gripen vo vzduchu

Prvý stroj JAS-39C Gripen so sériovým číslom 39.301 pre maďarské vzdušné sily, ktorý je v plnom rozsahu interoperabilný s požiadavkami NATO, vzlietol k svojmu prvému letu 16. februára 2005 z továrenského letiska vo švédskom Linköpingu. Tento Gripen je prvým dokončeným lietadlom zo 14 strojov (12 jednosedadlových bojových verzie C a dvoch dvojmiestnych cvičných a bojových verzie D), ktoré Maďarsko objednalo na lízing pre obdobie desiatich rokov 2006 – 2016. Dodávky týchto lietadiel do Maďarska uskutoční výrobca v období od marca 2006 do decembra 2007.

Presný mínomet kalibru 60 mm

Spoločnosť BAE Systems North America získala od americkej obrannej agentúry pre pokročilé vývojové DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) kontrakt na konvertovanie mínometu kalibru 60 mm na systém s presnou muníciou. Program agentúry DARPA pre vývoj opticky navádzanej útočnej munície kalibru 60 mm nazvaný ODAM (Optically Directed Attack Munition) je iniciatívou slúžiacou na technologický vývoj, integrovanie a predvedenie lacnej laserom navádzanej optickej hlavice pre mínometry tohto kalibru. Predpokladaná cena všetkých fáz vývojového programu bude približne 9 miliónov USD.

Systém ARROWS-300

Belgická spoločnosť FN Herstal v spolupráci s kanadskou firmou Oerlikon Contraves Inc. vyvinula a ponúka potenciálnym klientom diaľkovo ovládaný vežový pozorovací a zbraňový systém označený ARROWS-300 (Advanced Reconnaissance Remotely Operated Weapon System). Univerzálny systém môže byť vybavený širokou škálou guľometov kalibru 7,62 mm alebo 12,7 mm, prípadne granátometov kalibru 40 mm. Základnými komponentmi systému ARROWS-300 sú senzorový a zbraňový subsystém a riadiaca jednotka, zobrazovacia jednotka vrátane ovládacej konzoly operátora páka ovládania, ktorá je umiestnená vnútri vozidla. Pre operátora ponúka úplnú ochranu, keďže tento je schovaný pod pancierom, odkiaľ ovláda jednotlivé funkcie systému. Určením systému je rýchle a presné zachytenie a efektívne zničenie pozemných, hladinových a vzdušných stacionárnych alebo pohybujúcich sa cieľov na vzdialenostiach až 2 500 m.

Nový bieloruský terč

Bieloruské ozbrojené sily zaviedli do výzbroje od II. kvartálu 2005 nový typ ľavej terčovej rakety označenej IVC-M2 (Imitator vozdušnoj ceľi = imitátor vzdušného cieľa). Novú terčovú raketu vyvinul a sériovo vyrába Vedecko-výrobný unitárny podnik Tetraedr, ktorý je taktiež autorom prvej modifikácie terčovej rakety IVC-M1 a terčového kompletu MK-21. Komplet MK-21 s terčovou raketou IVC-M1 zaviedli bieloruské ozbrojené sily do svojej výzbroje v polovici roku 2002. Imitátor vzdušného cieľa IVC-M2 sa umiestňuje namiesto štandardnej hlavice raketovej neriadenej strely 9M28D (9M22U) zo zostavy raketometného systému Grad. Imitátor IVC-M2 umožňuje imitovať vzdušné ciele v rádiolokačnom pásme vln s dĺžkou 2 – 4 cm a taktiež v optickom pásme vln.

Operačné centrá pre USMC

Obchodná jednotka americkej spoločnosti General Dynamics nesúca meno C4 Systems získala modifikovanie kontraktu s hodnotou 13,3 milióna USD od systémového velenia jednotiek námornej pechoty USA MARCORSYSCOM (U.S. Marine Corps System Command). Na základe kontraktu spoločnosť General Dynamics C4 Systems dodá tejto ozbrojenej zložke ďalších 16 mobilných veliteľských a riadiacich operačných centier UOC (Unit Operation Center). Tieto centrá budú pripravené na rozmiestnenie v rámci operácie Iraq Freedom do začiatku roku 2006. Americká námorná pechota USMC získá 37 operačných centier UOC.

Ruský Strelec do Sýrie

Na začiatku januára 2005 viedli Izrael a USA na strane jednej a Ruská federácia a Sýria na strane druhej mediálnu prestrelku ohľadom obvinenia Ruska, že plánuje predat' spomínanej arabskej krajine okrem prenosných protiletadlových raketových kompletov Igla aj veľmi presné taktické raketové systémy Iskander. Rusko aj Sýria dementovali rokovania o spomínaných zbraňových systémoch. Problém nakoniec vyriešila tlačová služba ruského ministerstva obrany, ktorá vydala 16. februára 2005 správu, kde okrem opätovného popretia rokovaní ohľadom systémov Igla a Iskander oficiálne deklarovali rokovania o predaji Sýrii protiletadlových raketových systémov Strelec. Systém slúži na automatické diaľkové ovládanie a strelbu protiletadlových raketových riadených striel radu 9M39, 9M310 (sú dodávané bez ručných odpaľovacích súprav). Systém môže byť nainštalovaný na prepravitelnom kontajneri (foto) alebo na širokej škále ľahkých vozidiel.

Miroslav GYÜRÖSI

Foto: autor (2), Gripen International (1), Tetraedr(1)

krátko

Podľa februárovej správy americkej súkromnej kontrolnej a environmentálnej skupiny NRDC (Natural Resources Defense Council) so sídlom vo Washingtone majú Spojené štáty americké na teritóriu Európy stovky jadrových zbraní. Podľa týchto zdrojov je 110 taktických jadrových zbraní na leteckej základni Lakenheath AFB v britskom Suffolku, 150 leteckých jadrových bômb v Nemecku, 90 bômb na základni Incirlik AFB v juhovýchodnom Turecku, 90 bômb v Taliansku a po 20 bômb v Belgicku a Holandsku. Bomby sú typov B-61-3, -4 a -10.

♦ ♦ ♦

Európska spoločnosť MBDA uskutočnila 22. februára 2005 prvú úspešnú skúšku raketovej riadenej strely Vertical Launch (VL) MICA z pozemného odpaľovacieho zariadenia. Raketová riadená strela s infračervenou samonavádzacou hlaviciou zničila priamym zásahom cieľ vo vzdialenosti približne 10 km.

♦ ♦ ♦

Velenie USAF vyčlenilo v dlhodobom rozpočte do roku 2010 celkovo 1,6 miliardy amerických dolárov na kryptografickú modernizáciu. Jej cieľom je zníženie počtu typov šifrovacích zariadení a vytvorenie spoločných štandardov. Celé úsilie koordinuje americké ministerstvo obrany, ktoré vlastní viac ako 1,2 milióna kryptografických zariadení 300 rozličných druhov.

♦ ♦ ♦

Predaj zbraní zo Švajčiarska prevýšil v roku 2004 po prvý raz od roku 1988 sumu 400 miliónov švajčiarskych frankov (329 miliónov eur). Skoro polovicu tejto sumy predstavuje export pancierových vozidiel. Najväčšími zákazníkmi Švajčiarska v tejto oblasti je Nemecko (66 miliónov šv. frankov), Botswana (60,8 milióna šv. frankov), Španielsko (43,1 milióna šv. frankov), Írsko (42,5 milióna šv. frankov) a USA (34 miliónov šv. frankov).

♦ ♦ ♦

Kanadská vláda vydala 24. februára 2005 vyhlásenie o prizvaní zo strany USA na participácii pri vývoji a rozmiestňovaní systému strategickej protiraketovej obrany. Kanadský premiér v tomto vyhlásení oficiálne oznámil, že jeho krajina sa v budúcnosti na americkom programe strategickej obrany nezúčastní.

♦ ♦ ♦

Velenie amerického vojenského námorníctva 8. februára 2005 slávnostne pokrstilo menom „Sea Fighter“ najnovšie hladinové plavidlo pre boj v pobrežných vodách, známe ako X-Craft. Tento bojový katamarán získal palubné číslo FSF-1. Celkovo bude vyrobených 26 plavidiel tohto typu – 16 pre námorníctvo a 10 pre pobrežnú stráž.

♦ ♦ ♦

Austrálska spoločnosť BAE Systems of Adelaide získala od ministerstva obrany Austrálskeho zväzu kontrakt v hodnote 135,5 milióna amerických dolárov na navrhnutie, vývoj, integrovanie a nainštalovanie sebaobránného systému pre rádioelektronický boj pre flotilu vrtuľníkov Black Hawk a Chinook austrálskych pozemných síl.

Frontový bombardér Pe-2

Sovietsky konštruktér Vladimir M. Petljakov vlastne zostrojil jediné lietadlo, ktoré bojovalo – ľahký dvojmotorový trojmiestny bombardér Pe-2. I to však stačilo, aby sa zaradil medzi také veličiny ako Lavočkin, Iljušin, Jakovlev, Mikojan, Gurjevič, Tupolev a ďalší. Nebyť jeho predčasnej smrti v januári 1942, ktovie, čím by nás ešte prekvapil?

História Pe-2 sa začala v roku 1938 zadáním na rýchlu dvojmotorovú výškovú stíhačku. O rok dva prototypy označené ako VI-100 (vysotnyj istrebitel') predstavili skúšobnej komisii a jeden z nich uzrela i verejnosť pri prelete na vojenskej prehliadke v Moskve v máji 1940. Hneď potom však vo vývoji nastal zvrat.

Zo stíhačky bombardér

V Európe totiž od jesene 1939 zúrila 2. svetová vojna a Sovietsi po analýzach použitia nemeckej Luftwaffe v Poľsku pochopili, že potrebujú strmhlavý bombardér. Prototyp VI-100 bol na úpravu ako stvorený, a tak prvé bombardéry PB-100 vyrobili ešte v júni 1940 a už na jeseň pod označením Pe-2 prichádzali do vojsk. Do napadnutia ZSSR Nemeckom 22. júna 1941 bojové útvary dostali 458 strojov. A hoci veľa z nich Nemci v prvých dňoch bojov zničili priamo na prihraničných letiskách, už v júli podnikli na agresora úspešný hromadný útok pri Smolensku.

Pod tlakom nemeckých vojsk museli

výrobu presunúť do Kazane, čo načas skomplikovalo dodávky na front, no produkcia sa čoskoro obnovila a neustále vzrastala. Do konca vojny stihli vyrobiť 11 420 Pe-2 všetkých verzií.

V prvom roku vojny boli Pe-2 chrbticou sovietskych ľahkých bombardovacích síl a až do jej konca predstavovali základný frontový bombardér s pôsobnosťou na celej línii frontu. Väčšinou lietali bez stíhacej ochrany, ale po odhodení bômb a s menším množstvom paliva boli také rýchle a obratné, že sa dokázali ubrániť aj pred nemeckými stíhačkami Messerschmitt Bf 109 alebo Focke-Wulf Fw 190, hoci na to, najmä výzbrojou, stavané neboli.

Doba si žiadala viac

Čoraz výkonnejšie nemecké stíhačky si vynútili ďalšie zdokonalenia. Najmä pôvodná výzbroj Pe-2, pozostávajúca zo štyroch 7,62 mm guľometov ŠKAS (dva v nose, jeden v zadnom strelisku a jeden v podlahovej vani), bola nedostatočná. V novej verzii pod označením Pe-2 FT (frontovoje trebovani-

je) zadné strelisko nahradila otočná veža s 12,7 mm guľometom UBT, rovnaká zbraň prišla i do podlahovej vane a dva ŠKAS-y v nose vystriedala dvojica takisto „polpalcových“ guľometov UBS. Pilotná kabína dostala silnejšie pancierovanie a úpravou prešli i nosné plochy, čo sa prejavilo najmä na lepšej aerodynamike motorových gondol. Výrazná zmena nastala aj pri samotných motoroch.

Pôvodný Pe-2 mal dva 12-valcové motory M-105, ktoré dávali stroju s rozpätím 17,11 m, dĺžkou 12,78 m, vzletovou hmotnosťou 8 520 kg a dosť upom 8 800 m maximálnu rýchlosť asi 450 km/h. Do Pe-2 FT sa montovali dve výkonnejšie 12-valcové pohonné jednotky Klimov VK-105PF (po 927 kW/1 260 k), ktoré stroju približne rovnakých veľkostných i hmotnostných parametrov zlepšili dostup na 9 000 m a maximálnu rýchlosť na 580 km/h. Pe-2 FT mohol niesť okrem hlavňovej výzbroje štyri 100 kg bomby v bombovnici, dve rovnaké v zadnej časti motorových gondol a štyri 250 kg na závesníkoch pod trupom.

Nad Berlínom aj u nás

Vzhľadom na vývoj 2. svetovej vojny pri Pe-2 a Pe-2 FT nezostalo. Sovietsi sa vrátili i k pôvodnému určeniu a popri bombardovacích verziách začali vyrábať aj výškový stíhač Pe-2 VI, ktorý do výzbroje zaviedli ako Pe-3bis. Vznikla tiež verzia Pe-2Š s kanónmi, určená podobne ako „Šturmoviky“ Il-2 na boj s pozemnými cieľmi. Na výcvik slúžili verzie UPe-2/Pe-ZUT bez otočnej veže, s druhou pilotnou kabinou pre inštruktora.

Stroje Pe-2 bojovali počas celej 2. svetovej vojny a objavili sa i nad Berlínom. V máji 1946 na pražskom letisku Kbely pristálo 32 strojov Pe-2 FT a tri UPe-2, z ktorých o mesiac vznikli dve bombardovacie letky 25. leteckého pluku v Havlíčkovom Brode. Pod označením B/CB-32 zostali vo výzbroji čs. letectva do roku 1951. O tom, že s nimi počítalo i NATO, svedčí kódové označenie „Buck“, ktoré im v aliancii prideliili.

PhDr. Ján DOLINAY

Zadný strelec Pe-2 FT zameriaval dolný guľomet v podlahovej vani pomocou periskopu, takže slúžil skôr na rozptýlené postreľovanie terénu pri úniku z frontu ako na mierenú strelbu.

Kresba: Rudolf TOMŠA

Formácia Pe-2 FT pri netypickom horizontálnom zhode bômb, pretože najčastejšie sa používali na strmhlavé hlbkové bombardovanie. Foto: archív

Oslobodil Bratislavu

Rodion Jakovlevič Malinovskij sa narodil v Odese 23. novembra 1898. V čase prvej svetovej vojny bojoval ako guľometník na východnom a od roku 1916 aj západnom fronte, v rámci tzv. Ruského expedičného zboru. Na oboch bojiskách sa vyznamenal veľkou odvahou a statočnosťou, za ktoré si vyslúžil Kríž Sv. Juraja a francúzsky Vojnový kríž.

Na jeseň 1919 sa zapojil do občianskej vojny a ako príslušník Červenej armády takmer rok úspešne bojoval na ďalekej Sibíri. Po vojne absolvoval dôstojnícky kurz a Frunzeho Vojenskú akadémiu v Moskve. V španielskej občianskej vojne pôsobil ako vojenský poradca republikánskej armády. „Plukovník Malino“ sa tu osvedčil ako talentovaný veliteľ a po návrate domov sa zaradil medzi najhorlivejších zástancov koordinovaného použitia letectva a tankových jednotiek. Nadobudnuté poznatky a skúsenosti rozvíjal v období rokov 1938 – 1941 vo Vojenskej akadémii.

Vojnová kariéra

Veľká Vlastenecká vojna znamenala prudký profesionálny vzostup v Malinovského kariére. V čase napadnutia ZSSR nacistickým Nemeckom velil 48. streleckému zboru a následne prevzal velenie zdeminovanej 6. armády, s ktorou zvädzal tuhé boje na južnej Ukrajine. Počas sovietskej zimnej protiofenzívy zohral dôležitú úlohu pri obsadení Rosto-

bojov o „Stalinovo mesto“. V novembri 1942 mu zverili post veliteľa 2. gardovej armády. Jeho poslaním bolo odraziť všetky pokusy protivníka o prelomenie blokády nemeckých jednotiek obkľúčených v stalingradskom kotli. Po úspešnom splnení tejto náročnej úlohy prevzal v marci 1943 velenie Juhozápadného, po premenovaní 3. ukrajinského frontu.

Malinovského úspechy neostali bez povšimnutia zo strany najvyššieho sovietskeho velenia, ktoré ho v lete 1943 mimoriadne povýšilo na armádneho generála a v máji 1944 mu udelilo hodnosť maršala Sovietskeho zväzu. Bol menovaný za veliteľa dôležitého 2. ukrajinského frontu, ktorý mal v zostávajúcom období vojny zväzdať boje na strategickom budapeštiansko-viedenskom smere. Jeho vojská mali rozhodujúci podiel na oslobodení ľavobrežnej Ukrajiny, ako aj na víťaznej Jassko-kišiňovskej operácii z konca augusta 1944. Výsledkom bolo oslobodenie Moldavska a pád fašistickej diktatúry v Rumunsku. Mimoriadne zásluhy si vojská jeho frontu vydobyli aj pri následnom oslobodzovaní Maďarska, Rakúska a Československa.

Bojová činnosť 2. ukrajinského frontu na československom území sa začala 12. decembra 1944 a skončila 12. mája 1945. V priebehu oslobodzovania uskutočnili vojaci maršala Malinovského niekoľko postupných útočných operácií, ktoré boli rozvíjané v súčinnosti s ľavokrídlovými vojskami 4. ukrajinského frontu armádnych generálov I. J. Petrova a A. I. Jeremenka ako súčasť strategickojej ofenzívy sovietskych ozbrojených síl na južnom krídle sovietsko-nemeckého frontu. Bezprostredný začiatok bojov o Československo súvisel s Budapeštianskou útočnou operáciou, realizovanou v čase novembra 1944 až februára 1945.

V rámci jej prvej fázy sa vojská 2. ukrajinského frontu dostali k južným hraniciam Slovenska a v polovici decembra 1944 vytvorili na rieke Ipeľ v priestore Šiah dôležité pred-

mostie, o ktoré sa do konca roka zvädzali tvrdé a úporné boje. V priebehu druhej fázy zničili sovietske vojská v tomto priestore nepriateľské zoskupenie, oslobodili Levice a postúpili až k rieke Hron. Začiatkom januára 1945 uskutočnili armády frontu vo východnej časti podunajskej nížiny Komárňanskú operáciu, ktorou sa podarilo paralyzovať nemecký pokus o uvoľnenie Budapešti.

Čestný občan Bratislavy

Pravé krídlo 2. ukrajinského frontu medzitým uskutočnilo v januári až marci 1945 samostatnú Stredoslovenskú útočnú operáciu. Vojská Červenej armády oslobodili postupne Lučenec, Rožňavu a Brezno. Vo februári rozvrátili nepriateľskú obranu v Slovenskom rudohorí a postúpili k Zvolenu a Banskej Bystrici, ktorú oslobodili 25. marca 1945. Pádom Budapešti a likvidáciou nepriateľského zoskupenia na strednom Slovensku vznikli vhodné operačné predpoklady na začatie strategickojej ofenzívy na viedenskom a pražskom smere. Po rozsiahlych prípravách začali 25. marca 1945 podriadené útvary a zväzky frontu mohutnú Bratislavsko-brnianskú operáciu, v rámci ktorej bolo postupne oslobodené juhozápadné Slovensko a 4. apríla aj hlavné mesto Slovenska – Bratislava. Za oslobodenie mesta bol maršal R. J. Malinovskij menovaný za jej čestného občana (na snímke mu predseda čs. vlády Zdeněk Fierlinger v máji 1945 v Bratislave odovzdáva vyznamenanie).

Po skončení vojny v Európe krátko pôsobil v Nemecku ako zástupca Sovietskeho zväzu v medzispojeneckej komisii. Malinovského vymenovali v júli 1945 v pripravovanej vojne s Japonskom za veliteľa Zabajkalského frontu. Jeho vojská zasadili v Mandžuskej operácii, v tzv. sovietskom „Blitzkriegu“, japonskej kvantungskej armáde rozhodujúci úder.

Vo vojenskej hierarchii sovietskych ozbrojených síl následne zastával viaceré významné funkcie. Do roku 1947 pôsobil ako veliteľ Zabajkalsko-amurského vojenského okruhu. V období rokov 1948 – 1953 bol hlavným veliteľom vojsk Ďalekého východu, čo v súvislosti s prebiehajúcou kórejskou vojnou predstavovalo exponované miesto. Okrem vojenských zastával aj viaceré politické funkcie – bol poslancom Najvyššieho sovietu ZSSR a členom ÚV KSSZ. Na konci vojenskej kariéry sa v októbri 1957 stal ministrom obrany Sovietskeho zväzu. Bol ním až do smrti 31. marca 1967. To by bol však už príbeh na inú historickú analýzu.

Alex MASKALÍK

Foto: archív VHÚ

Východniar v Tichomorí

Na svete najmonumentálnejšie skupinové súsošie, znázorňujúce víťazstvo v 2. svetovej vojne, symbolizuje vztyčovanie zástavy americkými vojakmi na malom tichomorskom ostrove Iwo Jima. Na Slovensku už vieme, že veliacim poddôstojníkom skupiny bol seržant Michael Strank s koreňmi v Jarabine, po ktorom je pomenovaný bardejovský prieskumný prápor. Dnes - po šesťdesiatich rokoch - je takmer neuveriteľné, že ešte žije pamätník z bojov o ostrov Iwo Jima, pôvodom takisto Slovák. Volá sa John Karch (Ján Karč). Do svojich dvanástich rokov žil v súčasnosti už priehradou zatopenej východoslovenskej obci Veľká Domaša.

„Môj otec odišiel do USA doslova za chlebom v roku 1923. Pracoval v Trentone (New Jersey) ako robotník a neskôr ako predák v tamajších oceliarniach. Po pár rokoch sa vrátil na niekoľko mesiacov s rozhodnutím, že rodina sa musí vysťahovať za ním. V roku 1934 za oceán teda cestovala aj mamička so mnou a s bratom,“ hovorí dôstojne vystupujúci kultivovaný muž, ktorý mal vo februári 82 rokov. Spomína, že obaja rodičia mali v živote veľa smoly. Otec bol v prvej svetovej vojne zranený a strávil dlhé roky v ruskom zajatí. Mamke vtedy následkom chudoby a chorôb zomreli dve deti. Veľké nešťastie ich stretlo aj v Amerike. Brat Jozef sa pri jednej z detských hier na brehu rieky pošmykol a ako šesťročný sa utopil. Otec mal však veľa energie, drel pre rodinu s cieľom pomôcť svojmu jedinému synovi.

V leteckom prieskume

Keď John končil strednú školu, na nábor medzi dôstojníkov najmä kvôli rodičom ešte nereagoval. Prešli prázdniny, začal študovať na Temple University vo Filadelfii a pred koncom druhého semestra dostal v apríli 1943 povolávací rozkaz. „Narukoval som k vojenskému námorníctvu, kde ma po výcviku určili k prieskumnému letectvu. Naša základňa bola na ostrove Guam. Lietali sme na prieskum nad Japoncami obsadené tichomorské ostrovy, ale aj nad čínsku pevninu.“

John Karch bol v špeciálne upravenom lietadle B-24 radista a strelec (na fotografii pred pilotnou kabínou spolu s osádkou). Keď sa ho spýtame na nebezpečenstvo týchto letov, len pokrčí ramenami a utrúsí, že čo už by mohlo byť nebezpečnejšie, ako keď lietali nad hlavami Japoncov s cieľom zmapovať nimi okupované územia a neskôr aj samotné japonské ostrovy. Hovorí aj o letoch nad Japoncami okupovanú čínsku pevninu. „Veliteľ si nás pred prvým takýmto letom dal nastúpiť a povedal, že prieskum nad Čínou nepridelí rozkazom,

ale na štart sa budú pripravovať len dobrovoľníci. Iba s ohľadom na palivo bolo len 50 percent nádeje, že sa vrátíme. Z tých zvyšných 50 šancí na prežitie však ešte minimálne polovicu odkrojilo nebezpe-

boje trvali napriek nasadeniu 80-tisíc amerických vojakov až 34 dní, pričom tu padlo jeho 6140 amerických spolubojovníkov a 8-tisíc ich bolo zranených. Padlo aj 22-tisíc Japoncov.

čenstvo, že nás zostrelí pobrežná protivzdušná obrana. Napriek tomu naozaj neviem, že by bol v našej jednotke niekto, kto by neurobil ten dobrovoľnícky krok vpred.“

Aj on bol v posádkach, ktoré fotografovali už spomenutý ostrov Iwo Jima. Tento 7,5 km dlhý a 4 km široký kus zeme mal ešte v marci 1945 mimoriadne strategický význam. Bolo na ňom dislokované japonské letisko s radarovými zariadeniami. Ostrov bol 1000 kilometrov vzdialený od Tokia a radikálne komplikoval letecké útoky Američanov na Japonsko, ktorí štartovali z ostrova Guam. Američania naplánovali útok na Iwo Jima v rozsahu 5 dní. Johna Karcha sa pýtame, prečo nakoniec

„Veľké a superopevnené podzemné bunkre pospájané obrovskou domýselnou sieťou katakômb bolo nemožné odhaliť leteckým prieskumom. Japonci z nich vyliezali aj na kúskoch zeme, ktorý sme už mali pod kontrolou a bojovali o každý meter...“ Samozrejme, americké vojská napokon boj o ovládnutie strategického ostrova vyhrali. No Michael Strank, ktorý 23 februára 1945 na najvyššom bode ostrova vztyčoval legendárnu vlajku, práve pri týchto pokračujúcich bojoch 1. marca 1945 padol. John Karch bol však dieťaťom šťasteny. V podstate počas každého prieskumného letu mohol prísť o život, no on prežil. V bojových zónach od roku 1943 do konca vojny

nalietal 610 hodín. Za statočnosť a odvahu mu udelili päť medailí plus Letecký kríž – najvyššie letecké vyznamenanie.

Diplomat, profesor, Slovák

Čomu sa venoval vojenský letec John Karch po vojne? „Samozrejme, pokračoval som v štúdiu,“ usmeje sa. Bakalársky titul získal na Temple University v roku 1948. Na American University vo Washingtone ukončil univerzitné štúdiá získaním titulu Master of Arts. V roku 1951 aj titul PhD. Vyštudoval politológiu a medzinárodné vzťahy so zameraním na vzťahy medzi USA a ZSSR, respektíve Západom a Východom.

John Karch väčšinu života pracoval v americkej vládnej informačnej agentúre

Domov blízko, a predsa ďaleko

„V rokoch 1982 až 1986 som pôsobil v rámci sekretariátu Konferencie o odzbrojení a bezpečnosti vo Viedni a zo strany NATO som bol poverený funkciou hovorca a riaditeľa pre styk s verejnosťou. Mal som aj diplomatický pas, preto ma naozaj zaskočilo, že do Československa vpustili len moje dve dievčatá a ja som ostal stáť za železnou oponou. Škoda. Ostali na pár dní len v Bratislave, pretože na východné Slovensko sa báli.“

Dr. John Karch sa v roku 1956 stal počas studenej vojny rezervistom US-Army. V jej zálohách pôsobil do roku 1976 a mal hodnosť podplukovník. Túto činnosť vykonával len popri hlavnom povolaní. V rokoch 1979 až 1982 bol profesorom na Národnej akadémii obrany vo Washingtone, takže s vojakmi prišiel do styku aj v neskoršom veku. Nehovoriac o tom, že

loboval za náš vstup do NATO. Aj dnes sa však venuje minimálne poltuctu aktivít. Okrem toho, že pracuje v jednej z firiem svojho syna Paula, pôsobí v Slovenskej americkej lige, je výkonným riaditeľom Slovak American Information Council, zastáva funkciu tajomníka v Parašutistickej nadácii Štefana Baniča, píše do kra-

janského časopisu Jednota – atď. Niet sa teda čo čudovať, že okrem iných vyznamenaní je aj držiteľom Radu bieleho dvojkríža II. triedy, ktorý mu udelil v roku 1998 udelil prezident Michal Kováč.

A kde sme sa s Dr. Karchom stretli? Tento muž, ktorý bol a je vojak, politológ, pedagóg, diplomat a novinár sa celý život

venuje vzťahom Západ – Východ. Nemohol teda neprísť na stretnutie Bush – Putin do Bratislavy. So synom Paulom pricestoval ako súkromná osoba a na vlastné náklady. No vraví, že nemohol vynechať niečo, čo mu pripomína ten najfantastickejší sen, kedy jeho republikánsky americký prezident rokoval s ruským prezidentom – a to práve v „jeho“ Bratislave. Pre Dr. Johna Karcha bola to aj spomienka na svoj „americký sen“, keď ako malý chudobný chlapec Janko Karč nastupoval v roku 1934 s mamou a bratom na oceánsku loď s cieľom: Spojené štáty americké. „Je pre mňa cťou, že ma počas februárovej návštevy Slovenska prijal aj náčelník Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír Bulík,“ dodal pri našej rozlúčke John Karch.

Pavol VITKO

Spomienky povstalcu

Od skončenia II. svetovej vojny uplynulo 60 rokov. Vojna, ktorá svojou krutosťou nemala obdobu, poznamenala osudy mnohých ľudí aj na Slovensku. O to cennejšie sú výpovede bojovníkov, ktorí sa napriek represáliám nebáli postaviť proti zlu. Na utrpenie, ktoré museli ľudia znášať by sa nemalo nikdy zabudnúť. Pamätníky zarastajú a mládež poriadne nevie, čo sa pred šesťdesiatimi rokmi odohralo. Vojna nie je len záležitosťou politikov, vojenských stratégov, ale má bezprostredný dôsledok na obyčajných ľudí. Spomienky bojovníkov proti fašizmu, či to boli povstaleckí vojaci, partizáni alebo vojaci, ktorí bojovali v zahraničných armádach, by mali byť mementom pre ďalšie generácie. Preto zopár príbehov uverejňujeme v OBRANE.

Ján Knapp bol leteckým technikom. Po vypuknutí SNP sa v Stratenej zastrešoval do povstaleckej armády. Na to obdobie si zaspomínal:

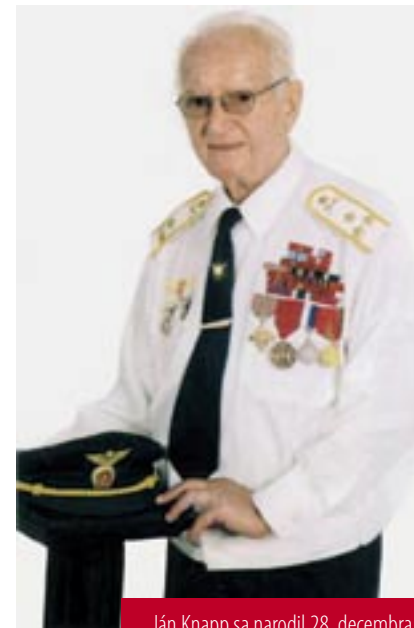
„Zo Stratenej sme sa presunuli smerom do Banskej Bystrice najprv autami a neskôr z Brezna vlakom. Celá organizácia na mňa pôsobila zmätočne. Až 2. septembra sme sa dostali do leteckých kasární v Hájnikoch. Konečne po troch dňoch sme sa mohli najesť a vyspať sa. V nasledujúci deň sme sa hlásili na letisku u poručíka Šmolíka a ten ma zaradil k štábnemu rotmajstrovi Huňavému, ktorý tam pôsobil ako hlavný mechanik. Na letisku boli všetky možné typy lietadiel, celkom asi šesťdesiat. Nemci takmer denne bombardovali naše letisko. Napríklad 5. septembra urobili až deväť náletov. Spomínam si, ako v tento deň prízemným letom prileteli dve lietadlá Messerschmitt Bf 109 G. Boli to naši piloti rtk. Božík a rotmajster Hanovec. Požiadal som hlavného mechanika, aby mi dal na starosť Božíkovho

„mezka“. Hneď som ožil, bol som vo svojom živle. Všetko úsilie a vedomosti som venoval tomu, aby môj „mezek“ čo najlepšie slúžil pilotovi. A veru slúžil hoci len desať dní. Nemci stále útočili na letisko. Zhadzovali bomby rôzneho druhu. Jedna bomba padla asi 12 – 15 metrov od nášho lietadla a črepina zasiahla môjho pomocníka. Ten sa zvalil na krídlo a odtiaľ sa zošuchol na zem. Božíkovi sa však podarilo odštartovať. Jeho lietadlo ale nemalo dosť munície, a tak v boji toho veľa urobiť nemohol. Aj tak sa mu podarilo zabrániť nemeckým Junkersom Ju 87 zaútočiť na kasárne v Hájnikoch. Vzápätí na stojanku dopadla bomba a zasiahla sudy s benzínom. Mne sa našťastie podarilo skočiť včas do neďalekého zákopu. Po výbuchu ma zasypala zemina. Spolu s ďalšími som sa vyhrabal holými rukami.

Spomínam si, ako každú noc s veľkým rizikom pristávali ruské Dakoty – Li 2, ktoré dovážali paradesantnú brigádu z Ruska a zhadzovali na padákoch rôzne

zbrane. Tento materiál, ale aj ľudí bolo treba odvážať. Nebolo dost šoférov. Pretože som mal šoférsky preukaz, prideliť mi vo Zvolene nákladné auto „Slaver“. Ako starší letecký mechanik som nebol ním nadšený, ale podriadil som sa rozkazu. Odvážal som materiál a parašutistov, ktorí v noci prilietali. Nezabudnem, ako na letisku Trí Duby pristáli aj tri americké lietajúce pevnosti B-17, ktoré spre-vádzali stíhačky typu „Mustang“. Z lietadiel vojaci vykladali objemné balíky na nákladné autá, medzi nimi aj na moje. Materiál sme viezli smerom na Harmanec – Čremošné.

Raz som sa potešil, keď na letisku pristálo 21 Lavočiek a hlavný mechanik ma prideliť k lietadlu poručíka Kocfelda. Situácia sa ale vyhorcovala. Nemci nás denne bombardovali. Bolo to 8. októbra, keď ma črepiny jednej bomby zasiahli do nohy. Veľmi som krvácal. Pomohli mi ruskí mechanici, ktorí privolali zdravotníkov. Od-

Ján Knapp sa narodil 28. decembra 1917 v Košiciach, má dve deti, štyri vnúčatá a sedem pravnukov. Svoj život zasvätil armáde, je vojenským dôchodcom v hodnosti plukovník.

viezli ma na Sliač, kde bola poľná nemocnica. Po operácii ma previezli lietadlom do ZSSR. Som vďačný aj našej zdravotnej sestre Vierke Bukvajovej, ktorá nás rane-ných sprevádzala už zo Zolnej a vzorne sa o nás starala. Po štyroch dňoch som sa mohol postaviť na nohy a pomocou pa-ličky chodiť. V ZSSR ma nasadili ako staršieho technika k čs. zmiešanej leteckej divízii a zapojil som sa aj do bojov o oslobodenie Ostravy. Sú to spomienky, na ktoré sa nemôže a neďa zabudnúť.“

Tomáš ŠVEC

Hlas z Varšavy pre Ukrajinu

Zdalo by sa, že po tom, ako zamrzol projekt krajín Vyšegrádskej štvorky s modernizáciou bojového vrtuľníka Mi-24, nenájdu ministri obrany ďalšiu spoločnú agendu, ktorá by podporila životaschopnosť zoskupenia krajín strednej Európy. Marcová schôdzka šéfov rezortov obrany

spoločne s Poľskom a Nemeckom. Spoločný hlas Vyšegrádu silnie aj v bruselskej centrále NATO. Poľsko, Nemecko a Dánsko vytvorili v Štetíne veliteľstvo síl vyššej príprave-nosti a práve po varšavskej schôdzke pristupujú do zboru nielen Česi a Slováci. Celkom bude mať v tomto zbere za-

Poľska, Česka, Maďarska a Slovenska vo Varšave však potvrdila, že V-4 je naďalej potrebná. „Hlas štyroch je vždy silnejší ako hlas jedného“, povedal hosťiteľ Jerzy Szmajdziński.

Myslel tým napríklad aj pozíciu V-4 v činnosti Európskej obrannej agentúry EDA (European Defence Agency). S cieľom pomôcť krajinám Európskej únie pri rozvoji obranného priemyslu vznikla v polovici uplynulého roka. Krajiny strednej Európy aktívne pristúpili aj k ďalšiemu projektu EÚO – k budovaniu bojových skupín. Do konca roku 2010 by ich malo byť približne trinásť. Slovensko vytvorí jednu z nich

stúpenie deväť krajín. Ešte tesne pred samotným rokovaním Juraja Lišku s Jerzym Szmajdzińským, Ferenczom Juhászom a Karlom Kühnlom prišiel do Varšavy štátny tajomník slovenského rezortu obrany Martin Fedor, aby potvrdil, že do veliачích štruktúr zboru Sever – Východ vyšleme desať dôstojníkov.

Konkrétnym rozhodnutím marcovej varšavskej schôdzky ministrov obrany krajín V-4 bolo presunúť značnú časť agendy na nižšie štruktúry, aby vrcholné stretnutia boli efektívnejšie.

Udalosťou č. 1 bolo ale stretnutie s novovymenovaným ministrom národnej obrany Ukrajiny Anatolijom Stepanovičom Gricenkom (na fotografii zľava Ferenc Juhász, Jerzy Szmajdziński, Anatolij Gricenko, Juraj Liška, Karel Kůhnl). Náš východný sused sa po „oranžovej revolúcii“ vôbec netají tým, aby nasledovalo integračnú cestu svojich troch susedov. Tu sa črtá doslova historická šanca pre V-4. „Je v záujme Európskej únie a Severoatlantickej aliancie pomáhať rozvoju demokracie v tejto krajine. My by sme pri rozširovaní pásma stability nemali zostať bokom“, povedal na margo stretnutia Juraj Liška.

Domácu úlohu vo vzťahu k Ukrajine plní Slovensko na jednotku. V politickej oblasti to bolo napríklad vyslanie pozorovateľov na druhé kolo prezidentských volieb, mimochodom zo Slovenska ich bolo najviac. Vo vojenskej oblasti by sa naša pomoc podľa Juraja Lišku mala uberať nasledujúcimi smermi: „Plánujeme vyčleniť sumu 30 000 eur na likvidáciu prebytočných zbraní a munície, čím sa pripojíme do realizácie projektov v rámci NATO a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Budeme podporovať výmenu skúseností medzi vojenskými akadémiami v oblasti vedeckých informácií a vzdelávacieho procesu“.

Napriek tomu, že počas stretnutia štyroch ministrov obrany krajín strednej Európy s ministrom národnej obrany Ukrajiny nebolo na programe rozšírenie zoskupenia V-4, je zrejme, že tesnejšie kontakty sú najmä pre ukrajinské ozbrojené sily výbornou príležitosťou aplikovať skúsenosti partnerov do vlastných transformačných a integračných procesov.

Spoločný hlas z Varšavy pre Ukrajinu znie: „Urobíme všetko pre to, aby integračná cesta novej Ukrajiny do európskych a transatlantických hospodárskych, politických a bezpečnostných štruktúr bola úspešná.“

Text a foto: **Miroslav MINÁR**

Americko-ruská dohoda

Dohodu o kontrole prenosných protiletadlových rakiet podpísali USA a Rusko počas samitu prezidentov Georgea Busha a Vladimíra Putina 24. februára v Bratislave. Za americkú stranu dokument podpísala ministerka zahraničných vecí Condoleezza Riceová a za ruskú minister obrany Sergej Ivanov. Prenosné protiletadlové strely sú nebezpečnou zbraňou najmä v rukách teroristov a sú hrozbou predovšetkým pre dopravné lietadlá a vrtuľníky. George Bush aj Vladimír Putin boli s výsledkami samitu spokojní a jeho výsledky označili za pozitívne. Po samite pokračovala oficiálna návšteva Vladimíra Putina na Slovensku. Podobne ako pred samitom G. Busha (viď OBRA-NA č. 3) aj Vladimíra Putina prijali najvyšší predstavitelia štátu. Ruský prezident si tiež uctil pamiatku padlých v 2. svetovej vojne na bratislavskom Slavíne, kde sa stretol aj s predstaviteľmi bojovníkov, ktorí sa podieľali na víťazstve nad fašizmom.

(pv)

Foto: **vb**

Zomrel bývalý minister Jozef Stank

Bývalý minister obrany Jozef Stank podľahol 7. marca v Bratislave vo veku nedožitých 65 rokov zákernej chorobe.

Jozef Stank sa narodil 26. októbra 1940 v Nitre. Na Strojníckej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej vyštudoval odbor organizácia a riadenie výroby. Do roku 1989 pracoval v riadiacich funkciách v oblasti elektrotechnického priemyslu. Od roku 1986 bol poslancom Federálneho zhromaždenia ČSSR. Od novembra 1989 do mája 1990 vykonával funkciu predsedu pre dohľad nad vyšetrovaním udalostí 17. novembra 1989 v Prahe. V decembri 1989 ho zvolili za prvého podpredsedu FZ ČSSR, pričom vo FZ ČSSR pôsobil vo viacerých funkciách až do zániku federácie 31. 12. 1992. Od 1. januára 1993 bol diplomatickým zamestnancom Ministerstva zahraničných vecí SR pracujúcim na Veľvyslanectve SR v ČR. Dňa 3. decembra 1998 bol menovaný za mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca SR v Českej republike.

Jozefa Stanka nominovala na funkciu ministra obrany po odstupujúcom Pavlovi Kanisovi Strana demokratickej ľavice. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda jeho nomináciu akceptoval 29. decembra 2000. Do funkcie ministra obrany ho prezident republiky Rudolf Schuster menoval dňa 3. januára 2001. Minister Jozef Stank okamžite po menovaní vyhlásil, že v súvislosti so snahou získať členstvo v NATO je potrebné zvýšiť kredibilitu Slovenska a jeho obrannej politiky a odstrániť všetky pochybnosti, ktoré by v tomto procese mohli pretrvávajúť.

Za hlavné ciele si vytýčil vypracovanie a prijatie základných obranných strategických dokumentov štátu – bezpečnostnej, obrannej a vojenskej stratégie. Počas jeho funkčného obdobia bola prijatá a začala sa zavádzať do života radikálna reforma ozbrojených síl. Veľmi sa usiloval aj o zintenzívnenie spolupráce krajín V-4. Tieto náročné úlohy sa mu vďaka jeho mimoriadnemu úsiliu a organizačným schopnostiam darilo plniť. Dňa 16. októbra 2002 za prítomnosti staronového predsedu vlády Mikuláša Dzurindu odovzdal Jozef Stank na pôde MO SR svoju funkciu novovymenovanému ministrovi obrany Ivanovi Šimkovi. V rokoch 2002 až 2004 zastával Jozef Stank post vedúceho Kancelárie prezidenta SR.

Jozef Stank bol ženatý, mal tri deti.

Memorandum o „battle groups“

„Poľsko sa stáva pre Slovensko v otázkach obrany a bezpečnosti mimoriadne dôležitým partnerom“, povedal 2. marca štátny tajomník ministerstva obrany SR Martin Fedor po návrate z návštevy Poľska. Na základe memoranda o porozumení sa obe krajiny dohodli na vytvorení spoločnej poľsko – nemecko – slovenskej bojovej skupiny. Battle groups majú pôsobiť v rámci Európskej únie a majú byť pripravené na nasadenie v roku 2010. Naša vzájomná spolupráca sa tým z platformy NATO posúva do oblasti obrannej politiky kreovanej v EÚ. V rámci tejto spolupráce je dôležité prizvanie 10 sloven-

ských štábných dôstojníkov do veliачích štruktúr aliančného Štetínskeho zboru, ktorý tam budú pôsobiť od tohto leta.

Dôležitým bodom programu návštevy Poľska bola spolupráca obranných priemyslov. Tá sa vyvíja nielen v oblasti už existujúcej bilaterálnej výmeny, ale mala by sa aplikovať aj na tretích trhoch. Martin Fedor zdôraznil, že v podtexte všetkých rokovaní a rozhodnutí zazneli z poľskej strany ocenenia spolupráce vojakov oboch krajín v rámci misie v Iraku.

Soňa **JAROŠOVÁ**

Oslavy víťazstva nad fašizmom

Rezort obrany výraznou mierou prispeje k celoštátnym oslavám 60. výročia konca 2. svetovej vojny. Jednou z ťažiskových akcií bude ŠTAFETA VÍŤAZSTVA A VĎAKY. Hlavná štafeta sa uskutoční od 4. do 8. mája na trase Dukla – Svidník – Liptovský Mikuláš – Nová Baňa – Neverice – Bratislava. V uvedených etapových centrách sa uskutoční bohatý spoločenský a kultúrny program. Ďalšie sprievodné štafety z jednotlivých regiónov sa pripoja k hlavnej, čím prepoja mestá a obce

Slovenska v dňoch, kedy si celý demokratický svet pripomenie koniec najničivejšej vojny v dejinách. Účastníci štafiet budú prezentovať počas stretnutí s občanmi a mládežou v jednotlivých etapových centrách odkaz hrdinov protifašistického odboja, zároveň vyzdvihnú mierotvorné poslanie príslušníkov Ozbrojených síl SR v zahraničných operáciách a ukážu prítlačivosť vojenskej profesionálnej služby. Vyvrcholenie osláv bude 8. mája na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. **(r)**

„Samostatná dopravná letka Vzdušných síl v Malackách – Kuchyni je dôležitou súčasťou Ozbrojených síl SR“, povedal počas marcovej návštevy základne štátny tajomník ministerstva obrany Martin Fedor. Spresnil, že po dokončení modernizácie sa odstránia prekážky v oblasti interoperability. Útvár tak bude môcť v celom spektre plniť úlohy v rámci NATO. Leteckú strelnicu v Kuchyni využíva okrem Ozbrojených síl SR podľa medzinárodného dohovoru aj veliteľstvo Vzdušných síl USA v Európe. Americké lietadlá tu od roku 2000 cvičia minimálne dvakrát ročne. Strelnicu však môžu využívať v prípade záujmu aj iné členské krajiny Severoatlantickej aliancie.

♦ ♦ ♦

Vojenská rada náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR) zasadla 9. marca 2005 v Národnej akadémii obrany (NAO) maršala Andreja Hadíka v Liptovskom Mikuláši. Vysokí dôstojníci OS SR vedení genmjr. Ing. Ľubomírom Bulíkom, CSc. sa zároveň zoznámili so štruktúrou a poslaním akadémie, s organizáciou kariérneho vzdelávania vojenských profesionálov, navštívili Kurz pre nižších štábných dôstojníkov pre strednú a východnú Európu a diskutovali s kadetmi priamo vo vyučovacom procese. Veliteľ OS SR prijal neskôr na MÚ primátor mesta Liptovský Mikuláš MUDr. Alexander Sľafkovský, ktorý informoval náčelníka GŠ OS SR o spolupráci mesta a posádky, pričom spomenul i účel využitia bývalých vojenských priestorov pre mesto. Náčelník GŠ OS SR genmjr. Ing. Ľubomír Bulík, CSc. odovzdal na záver návštevy primátorovi mesta pamätnú palietku.

♦ ♦ ♦

V Posádkovom klube (PK) v Liptovskom Mikuláši sa 3. marca 2005 formou výstavy predstavili kluby záujmov technickej tvorivosti – Amafilm Nicolaus, Letecko-modelársky klub, Raketo-modelársky klub, klub zberateľov a klub plastikových modelárov. K týmto klubom sa pričlenili i športové gymnastky, ktoré pohybovou zostavou otvorili výstavu. Trojrozmerné predmety, modely, makety, zbierky odznakov, diplomy, poháre a fotografie prezentujú výsledky činnosti a ocenenia viac ako 150 členskej základne uvedených klubov.

♦ ♦ ♦

Na leteckej základni generálplukovníka Jána Ambruša v Prešove začala v marci činnosť nová pobočka Slovenského leteckého zväzu generála M. R. Štefánika. Predsedom je pplk. Ing. Miroslav Korba, ktorý pôsobí na leteckej základni od roku 1993, v súčasnosti ako veliteľ 1. vrtuľníkovej letky. Zakladajúcimi členmi tohoto združenia sú príslušníci leteckého a technického krídla leteckej základne. Cieľom činnosti pobočky Slovenského leteckého zväzu je prezentácia vzdušných síl a vrtuľníkového letectva na verejnosti doma aj v zahraničí.

Zásahy na Krížovom vrchu

V normálnom roku ôsmeho marca už ani v Levočských vrchoch nestraší takmer meter snehu a ortuť teplomeru neklesá hlboko pod bod mrazu. V normálnom roku však ani protiletadlovci nestrielať v zimných podmienkach. Väčšina príslušníkov martinskej protiletadlovej batérie ľahkej brigády má síce za sebou už niekoľko strelieb, ale ani jedny zimné. Tie tohtoročné boli teda premiérové.

Zástupca veliteľa batérie nadporučík Vladimír Matis bol preto zvedavý, ako v týchto podmienkach obstoja jeho podriadení. „Strelby bývajú vždy vyvrcholením celoročného výcviku. Sú tou pomyselnou čerešničkou na torte. V tomto roku ich máme dosť netradične už na začiatku tretieho mesiaca. Termínu sme prispôbili celú prípravu. Nielen skúsených, ale aj nových príslušníkov batérie. Strelby pozostávajú z troch častí: strelba na vrtník vo vise, na rýchlo letiaci cieľ na odlete a na strmhlavo letiaci cieľ“ približuje 25-ročný rodák z Liptovského Mikuláša, ktorý pred dvoma rokmi ukončil štúdium PVO vo vojenskej akadémii v rodnom meste.

Zodvihnúť kotvy

Profesionálni vojaci plnia strelecké úlohy z bojového vozidla pechoty i zo stoja. Strelec operátor slobodník Marek Kardoš je profesionálnym vojakom už takmer šesť rokov. Za ten čas zažil niekoľko strelieb. Keď sa ale obzrie okolo seba na Ruskinovskom návrší a vidí tie haldy snehu, len neveriacky pokrúti hlavou a podupkáva nohami, aby sa aspoň trochu zahrial.

„V rámci práporu okamžitej reakcie som zvyknutý na všeličo. Zažil som náročný zimný výcvik i prežitie, ale rozhodne nie strelby z protiletadlového prenosného raketového kompletu Strela S-2,“ konštatuje 29-ročný rodák z Rajca, ktorý sa mal pôvodne po absolvovaní spojovacieho učilišťa starať o spojenie. Nakoniec zvíťazila snaha mať atraktívnejšie povolanie.

Marek si napriek mrazu dáva tak, ako väčšina strelcov rukavice dolu z rúk. „Výsledok strelieb môže dosť nepriaznivo ovplyvniť menší cit v rukaviciach. Najmä keď sa pretláča spúšť do tretej polohy. Vtedy stačí málo a môže dôjsť k predčasnému odpáleniu rakety. Veľa závisí aj od úrovne výcviku strelca. Či počuje, ako mu

ský profesionál štyri roky. Má za sebou mnohé odborné kurzy. Napríklad prežitia, zimný výcvik i sebaobranu. Pred strelbami je trochu nesvoj... O pár minút neskôr 26-ročný čatár už so spokojným úsmevom približuje celú situáciu.

„Bolo to celkom dobré, až na to, že sa mi od nervozity roztriasla noha, lebo nás nechali trochu dlhšie čakať. Vtedy tá raketa na pleci neprijemne sťažela. Odrazu som mal pocit, že váži minimálne trojnásobne viac, ako v skutočnosti. Spomenul som si na radu kamarátov, aby som nezašiel na správny nadbeh rakety. Ako hovoria zodvihnúť kotvy. Potom to buchlo, mňa ofúkol teplý plyn rakety. Hodnú chvíľu som nič nevidel. Keď sa dym po-

stúpne rozplýval, videl som, že raketa trafila presne cieľ,“ vysvetľuje čatár Zachar.

Bratské stretnutie

Podobnú premiéru zažil vo Vojenskom výcvikovom priestore Zálubica aj veliteľ družstva 23-ročný rotný Milan Mlynček. Rodený Martinčan po maturite na elektrotechnickej priemyselnej absolvoval

ročnú praporečku školu, slúžil na protiletadlovom komplete S-300 a osemnásť mesiacov pôsobil v africkej Eritrei. V lete minulého roku sa vrátil a nastúpil k protiletadlovej batérii.

„Strieľal som z bojového vozidla pechoty. Po prvý raz mi vypadlo zamierenie. Musel som to zopakovať. Na druhýkrát raketa zachytila cieľ a nabrala správny smer,“ s uspokojením v hlase hovorí rotný Mlynček. Aj jemu vojaci potriasli rukou a potľapkali ho po pleci. Takto symbolicky ho prijali po úspešných strelbách medzi seba. Všetci vojaci, ktorí momentálne nestrieli, s napätím pozorovali, ako rakety prekonávali vyše trojkilometrovú vzdialenosť z Ruskinoviec na Krížový vrch, kde bol cieľ.

Na strelbách sa stretla aj bratská dvojica. Starší z dvojice Trenčanov, 25-ročný veliaci poddůstojník čaty rotmajster Radovan Januška študoval na banskobystričskom vojenskom gymnázii. Po jeho zrušení dokončil posledný ročník v Liptovskom Mikuláši, pracoval pri protiletadlovom komplete S – 300, neskôr v martinskom prapore okamžitej reakcie. Jeho o tri roky mladší brat Ľuboš má za sebou trenčianske súkromné gymnázium a v súčasnosti končí v Akadémii ozbrojených síl štúdium PVO. Strelby sú súčasťou jeho vojskovej stáže. Obaja bratia chcú pokračovať v rodinnej tradícii. Veď aj ich otec je profesionálnym vojakom.

Ľuboš sa cíti byť po odbornej stránke dobre pripravený na ďalšiu vojenskú ka-

riéru. Na mnohé veci, ktoré predchádzajú strelbám, ho vopred upozornil starší brat. Aj tak boli bojové strelby a celá atmosféra okolo nich pre Ľuboša veľkým zážitkom.

„Som rád, že väčšina jednotiek, kam môžeme po ukončení školy nastúpiť, je už

profesionalizovaná. S ľuďmi, ktorí vedia a chcú robiť, sa pracuje oveľa lepšie ako s niekým, ktorý je tam nasilu. Pozitívny príklad, ako to ide, vidím aj v tejto martinskej batérii. V konečnom dôsledku o našom úspechu či neúspechu v praxi

rozhodneme sami. Či budeme vedieť robiť s ľuďmi. Spočiatku to nebude jednoduché, veď mnohí profesionáli, ktorí budú naši podriadení, sú starší a skúsenejší od nás. Celkom sa ale teším na takúto výzvu. Nielen z odbornej, ale najmä ľudskej stránky,“ hovorí čatár Ľuboš Januška.

Plné ústa dymu

Činnosť martinských protiletadlovcov pozorne sledoval ich nadriadený z velenia ľahkej brigády nadporučík František Gízel. Podľa neho cieľom strelieb je zdokonaľovať bojové návyky strelcov a získať prvé poznatky zo strelieb v zimných podmienkach. Veľa závisí od toho, ako správne je raketa navedená na cieľ. Zimné podmienky majú niektoré špecifiká.

„Keď si odmyslíme sneh a chlad, práve v takomto počasí môže spôsobiť problémy aj slnko, ktoré vyukne počas zamierenia spoza mrakov. Slnčné lúče odrazené na snehu môžu vytvoriť klamný cieľ a pomýliť strelca. Protiletadlová batéria patrí z hľadiska vycvičenosti a pripravenosti medzi najlepšie súčasti našej brigády. Veď ešte donedávna bola súčasťou práporu okamžitej reakcie. Prišlo k niektorým zmenám, k batérii na-

stúpili noví ľudia, a preto treba odborný protiletadlový i vševojsový výcvik znova dostať na predchádzajúcu úroveň,“ hovorí nadporučík Gízel.

Hádam najviac sa ako doma cítil na strelnici strelec – operátor slobodník Peter Kolár. Rodák z neďalekého Kežmarku chcel byť vojakom od malička. Lákali ho zbrane a vojenská technika. Sen sa mu splnil až na základnej vojenskej službe, ktorú absolvoval v Trebišove. Pred šiestimi rokmi patrili 25-ročný Peter medzi tých profesionálov, ktorí stáli pri zrode protiletadlovej batérie. Celkovo šieste a prvé zimné strelby boli zážitkom aj pre neho. Bol v pohode. So šibalským úsmevom však poznamenal, že keď si nechal strelec pri výstrele pootvorené ústa, mal ich plné dymu. Lebo na rozdiel od letných, či jesenných podmienok v mrazivom počasí rakety poriadne dymili.

Po niektorých, obzvlášť presných výstreloch muselo byť v priestore imitovania cieľu na Krížovom vrchu poriadne horúco. Príslušníkom prevádzkového útvaru trvalo hodnú chvíľu, kým terč upravili do pôvodného stavu...

Jozef ŽIAK
Foto: **Peter DOVINA**

Z histórie bojov pri oslobodzovaní Slovenska 1944/1945 – 1. časť

Karpatsko - pražský smer

V druhej polovici roku 1944 Červená armáda pri postupe na západ otvorila dva rozhodujúce strategické smery, navzájom oddelené územím Zakarpatskej Ukrajiny, Slovenska a českých krajín. Bol to severný strategický smer Varšava – Berlín, vedúci rovinatým územím Poľska a severného Nemecka a južný strategický smer Budapešť – Viedeň, ktorý viedol cez rovinaté územie Maďarska, severovýchodnej časti Rakúska

tinent Presse koncom júna 1944 písalo: „Slovensko zaujíma medzi krajinami juhovýchodného priestoru veľmi dôležité miesto. Hrá prvoradú úlohu v európskej doprave a dnes ovláda v mnohých smeroch kľúčové pozície, spájajúce priemyselné oblasti strednej a západnej Európy s východom a juhovýchodom.“

Slovensko však nebolo pre nacistické Nemecko významným priestorom len z hľadiska hospodárskeho, ale aj vo vzťahoch

ňovali prepravu smerom na front a odsun z neho. Najdôležitejšími z nich boli komunikácie v údolí Váhu a Hrona a na južnom Slovensku. V súvislosti s postupom vojsk Červenej armády v druhej polovici roku 1944 na južnom strategickom smere zohrával priestor Slovenska významnú úlohu i v zabezpečovaní podmienok pre ústup nemeckých vojsk z územia Maďarska.

V rámci sovietsko-nemeckého frontu územie Slovenska a českých krajín vytvá-

ňovali vedenie úpornej obrany aj pri menšom nasadení síl a prostriedkov. Tieto a ďalšie skutočnosti predurčovali zložitosť bojovej činnosti oslobodzovacích vojsk. Spôsobili, že oslobodzovanie Slovenska sa uskutočnilo z niekoľkých operačných smerov, ktorých ťažisko ležalo mimo územie Slovenska a že trvalo celkom 226 dní.

Bojová činnosť oslobodzovacích vojsk na území Slovenska sa začala 20. septembra 1944 prekročením jeho hraníc v priestore severne od Medzilaboriec vojskami 1. gardovej armády 4. ukrajinského frontu a skončila sa 3. mája 1945 oslobodením posledných slovenských obcí – Makova a Klokočova.

Po celú dobu sa na nej zúčastňovali vojská Červenej armády, od 6. októbra 1944 na našom území bojovali aj jednotky 1. čs. armádneho zboru sformovaného na území Sovietskeho zväzu a od 18. decembra 1944 postupne aj zväzky dvoch rumunských armád (1. a 4.), jedného rumunského leteckého zboru a tankového pluku.

Do bojovej činnosti pri oslobodzovaní územia Slovenska zasiahli sily 1., 4. a 2. ukrajinského frontu. Kým v septembri a októbri 1944 bojovali za oslobodenie Slovenska tri vševojskové armády v sile asi 35 divízií a dve letecké armády, v januári až marci 1945 operovali na území Slovenska vojská siedmich vševojskových armád, jednej tankovej armády a jazdeckej mechanizovanej skupiny v sile 55 až 82 divízií a dve letecké armády. Tu je však potrebné zdôrazniť, že nešlo o plnohodnotné divízie. Tak napr. v septembri 1944 sa početné stavy divízií 38. armády 1. ukrajinského frontu a vojsk 4. ukrajinského frontu pohybovali od 4500 do 6000 osôb. V polovici januára 1945 mali divízie 4. ukrajinského frontu v priemere od 3500 do 6000 osôb a na konci apríla 1945 od 3100 do 4500 osôb. Podobná situácia bola aj na strane nemecko-maďarských vojsk. Od septembra 1944 do apríla 1945 bojovalo na Slovensku proti sovietskym, česko-slovenským a rumunským vojskám 20 až 36 nemeckých a maďarských divízií. Ich početné stavy sa v septembri 1944 pohybovali od 4000 do 10 000 osôb a na konci apríla 1945 len od 1500 do 6000 osôb.

Počas bojovej činnosti spojenej s oslobodzovaním Slovenska sovietske vojská, za účasti československých jednotiek a rumunských vojsk, uskutočnili rad následných i súčasných útočných operácií. Prvou z nich bola východokarpatská operácia,

ktorú realizovali vojská ľavého krídla 1. ukrajinského frontu (38. armáda s 1. čs. armádneho zborom) a vojská 4. ukrajinského frontu (1. gardová a 18. armáda, 17. gardový strelecký zbor) v dobe od 8. septembra do 28. októbra 1944. Proti nim sa bránili sily armádnej skupiny Heinrichi, zloženej z nemeckej 1. tankovej armády a maďarskej 1. armády (10 nemeckých a 8 maďarských divízií, 2 maďarské brigády a rad samostatných jednotiek).

Východokarpatská operácia prebiehala v úzkych väzbách s bojovou činnosťou sovietskych vojsk v severozápadnom Rumunsku a vo východných oblastiach Maďarska. Začala sa útokom vojsk 38. armády (v jej zostave aj 1. čs. armádny zbor), ku ktorému sa 9. septembra pripojila aj časť síl 1. gardovej armády. Činnosť týchto vojsk vošla do histórie pod názvom Karpatsko-duklianska operácia. Od 13. septembra začali postupne útočiť aj hlavné sily 4. ukrajinského frontu, ktoré uskutočnili Karpatsko-užhorodskú operáciu.

Na karpatskom hrebeni

V dôsledku toho, že boje nadobudli zdĺhavý charakter, sa sovietskym a čs. vojskám podarilo dosiahnuť hlavný karpatský hrebeň až v poslednej dekáde septembra, pričom ho na niekoľkých miestach aj prekročili. Ako prvé sa na územie Slovenska prebojovali zväzky 1. gardovej armády. Dňa 20. septembra 1944 prekročili hranice Slovenska jednotky 242. horskej streleckej divízie a 129. gardovej horskej streleckej divízie. V nasledujúci deň 21. septembra jednotky 128. gardovej horskej streleckej divízie oslobodili prvú slovenskú obec – Kalinov.

Po prechode hlavného karpatského hre-

beňa museli sovietske a čs. vojská viesť nemenej ťažké boje o východy z Východných Karpát. Do konca októbra 1944 postúpili na čiaru južne od Duklianskeho priesmyku – Habura – Ruské – Sobrance – Čop, pričom oslobodili Zakarpatskú Ukrajinu a východné okraje východného Slovenska v celkovej rozlohe vyše 1000 km².

Na výsledky východokarpatskej operácie nadviazala východoslovenská operácia, uskutočnená vojskami 4. ukrajinského

frontu a útvarmi v sile asi 8,5 divízií. V južnej časti pásma 4. ukrajinského frontu sa proti jeho vojskám bránila armádna skupina Wöhler, tvoriaca ľavé krídlo obrany skupiny armád Juh. Jej jadrom bola nemecká 8. armáda, ktorej operačne podliehala aj maďarská 1. armáda. V priestore juhovýchodného Slovenska mala táto armádna skupina v polovici novembra sily v hodnote 4 divízií a zvyšok pôsobil na území Maďarska. V polovici novembra

mali nemecká 1. tanková armáda a armádna skupina Wöhler spolu 28 divízií a 3 brigády. Rozhranie medzi nimi prebiehalo na čiare Sobrance, Sečovce a južne od Košíc (súčasne bolo rozhraním medzi skupinami armád A a Juh). Na konci druhej dekady decembra 1944 však bola maďarská 1. armáda opäť operačne podriadená nemeckej 1. tankovej armáde, spolu znova vytvárali armádnu skupinu Heinrichi, a to až do 23. marca 1945, kedy bola zrušená v súvislosti s rozbitím maďarskej 1. armády.

Ondava, Slanské pohorie...

Útok vojsk 4. ukrajinského frontu vo východoslovenskej operácii sa rozvíjal postupne. Dňa 20. novembra 1944 začala útočiť 18. armáda, ktorá prelomila obranu nepriateľských vojsk medzi Užhorodom a Tisou, prekročila rieky Východoslovenskej nížiny a dosiahla Slanské pohorie a údolie Hornádu južne od Košíc. O tri dni neskôr začal útok 1. gardovej armády. Jej zväzky postupovali na Michalovce, Humenné a Vranov nad Topľou. Do konca decembra dosiahli Slanské pohorie, kde viedli ťažké boje najmä o priestor Dargovského priesmyku. Úspech 1. gardovej armády využili zväzky ľavého krídla 38. armády s 1. čs. ar-

mádnym zborom, ktoré postúpili k rieke Ondave. Vo východoslovenskej operácii tak vojská 4. ukrajinského frontu postúpili na celej šírke územia východného Slovenska do hĺbky 70 kilometrov. Dosiahli Ondavu po Vranov nad Topľou, strednú a južnú časť Slanského pohoria a priestor južne od Košíc, pričom oslobodili územie východného Slovenska v celkovej rozlohe vyše 5000 km².

Pred koncom roka 1944 začali do bojov na území Slovenska zasahovať armády 2. ukrajinského frontu. Z jeho vojsk ako prvé na Slovensko vstúpili zväzky 40. armády a 4. rumunskej armády. Už 26. novembra 1944 vojská 40. armády oslobodili Kráľovský Chlmec. Dňa 18. decembra 1944 vstúpil rumunský 90. peší pluk do Buzice – prvej slovenskej obce oslobodenej rumunskými jednotkami. O niečo neskôr ako vojská 40. armády vstúpili na naše územie vojská 27. armády, ktorej bol podriadený i 4. rumunský zbor. Najväčší úspech však dosiahol úderné zoskupenie 2. ukrajinského frontu, zložené zo 6. gardovej tankovej armády, 1. jazdeckej mechanizovanej skupiny, 7. gardovej armády a 53. armády. Počas obkľúčovania nepriateľských vojsk v priestore Budapešti začalo toto úderné zoskupenie úderom severne od Hatvanu už pred koncom prvej polovice decembra 1944 prenikať smerom na Šahy a Levice a do konca decembra oslobodilo rozsiahle územie od dolného toku rieky Hron na východ. Do konca decembra 1944 vojská praveho krídla 2. ukrajinského frontu dosiahli čiaru Turňa nad Bodvou – Rimavská Sobota – Lučenec – Levice a pozdĺž toku Hrona k Štúrovu, pričom oslobodili asi 3000 km² územia juhovýchodnej časti Slovenska.

Ku koncu decembra 1944 sa proti vojskám 4. a 2. ukrajinského frontu na území Slovenska bránili nemecko-maďarské vojská v nasledujúcom zložení: na Žitnom ostrove až po Šahy vojská armádnej skupiny Fretter-Pico (najmä útvary 6. nemeckej armády), od Šiah po Rimavskú Sobotu zväzky nemeckej 8. armády, od Rimavskej Soboty po Košice vojská maďarskej 1. armády a od Košíc po slovensko-poľské hranice zväzky nemeckej 1. tankovej armády. Na slovenskom úseku frontu tak v tejto dobe malo nemecké velenie k dispozícii 33 nemeckých a maďarských divízií a 2 brigády.

Jozef BYSTRICKÝ, riaditeľ

Vojenského historického ústavu

Foto: archív VHM

a všeobecne proti toku Dunaja do južného Nemecka. Postupom na týchto dvoch strategických smeroch a na pomocnom karpatsko-pražskom smere od jesene 1944 začala postupné oslobodzovanie Slovenska.

Strategická poloha

Jeho priebeh výrazne ovplyvnila poloha Slovenska v strede európskeho priestoru vojnovnej činnosti a konfigurácia terénu. Už samotná poloha Slovenska vzhľadom na priebeh udalostí na európskych frontoch 2. svetovej vojny, najmä však na sovietsko-nemeckom fronte viedla k tomu, že nemecké velenie kladlo na jeho udržanie značný dôraz. O jeho význame pre zabezpečovanie potrieb nemeckého vojnového priemyslu sa v novinách Transkon-

hu k aktivitám jeho ozbrojených síl na fronte. Bola dôležitým spojovacím článkom medzi zoskupením vojsk operujúcich severne a južne od Karpát. Cestná sieť na Slovensku umožňovala nemeckému veleniu manévrovať so silami a prostriedkami a zasadzovať údery na krídla strategických zoskupení operujúcich na varšavsko-berlínskom a budapešťansko-viedenskom smere. Komunikácie na území Slovenska mali nezanedbateľný význam v zabezpečovaní presunov nemeckých vojsk, usku- točňovaných v rámci strategickej a operačnej súčinnosti medzi oboma hlavnými strategickými smermi – pozdĺž frontu. Popri komunikáciách umožňujúcich presuny pozdĺž frontu sa tu však nachádzali i dôležité cestné a železničné komunikácie v smere západ – východ, ktoré umož-

ňovali prirodzené rozhranie medzi hlavnými strategickými smermi. Horské a zalesnené masívy, ako napríklad Slanské pohorie, Čergov, Veľká a Malá Fatra, Kremnické a Štiavnické vrchy, či Považský Inovec, Strážovské vrchy, Malé a Biele Karpaty i Javorníky, rozčleňovali karpatsko-pražský smer priečne od severu na juh. Vý- chodné Karpaty, Nízke Beskydy, Levočské vrchy, Vysoké Tatry, či Slovenské rudohorie a Nízke Tatry ho členili smerom od východu na západ.“

Úporná obrana Nemcov

Hornatý a zalesnený terén Slovenska, ako aj značný počet riek tečúcich poľud- níkovým smerom, vytvárali pre nemecké a maďarské vojská výhodné podmienky

Spolupracujúce združenia

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky v súčasnosti spolupracuje na základe dohôd o vzájomnej spolupráci s jedenástimi občianskymi združeniami. Prinášame ich krátku aktualizovanú prezentáciu, ako aj možnosť kontaktu.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB)

Združuje príslušníkov boja za národné oslobodenie v rokoch 1914 – 1918, účastníkov národného boja za oslobodenie a proti fašizmu, politicky a rasovo prenasledovaných v rokoch 1939 – 1945, ako aj pozostalých, príbuzných po účastníkoch odboja a sympatizantov, ktorí súhlasia s ideovým a spoločenským poslaním zväzu.

SZPB, Štúrova ulica 8, 815 72 Bratislava,
tel.: 02/5296 2464, **fax:** 02/5292 6522

Zväz vojakov SR (ZV SR)

Združenie vojakov profesionálov, ako aj vojakov v zálohe a vo výslužbe, zamestnancov rezortu, rodinných príslušníkov a sympatizantov. Cieľom činnosti je úsilie o humanizáciu výkonu vojenskej služby, presadzovanie a ochrana občianskych práv, sociálnych istôt, právnych, ekonomických, pracovných a kultúrnych záujmov svojich členov a príslušníkov Ozbrojených síl SR.

ZV SR, Kultúrne a metodické centrum OS SR, Hviezdoslavova 16, 911 27 Trenčín,
tel.: 0960/332 281, **tel./fax:** 032/7430 041,
mobil: 0904/926 974, **web:** www.zvsvr.sk

Združenie vojenskej obrody Slovenska (ZVOS)

Dobrovoľná spoločenská organizácia osôb, ktoré boli alebo sú v služobnom pomere profesionálnych vojakov alebo v pracovnom pomere k vojenskej správe, či k štátnemu podniku v podriadenosti ministerstva obrany, a ktoré boli v rokoch 1948 až 1989 z politických dôvodov postihnuté, prenasledované a rehabilitované podľa príslušných zákonov. Združuje aj ich priamych rodinných príslušníkov a ďalších záujemcov.

Ústredná rada ZVOS, Bellova 74, 831 01 Bratislava,
tel.: 02/5477 1447

Slovenský zväz vojakov v zálohe (SZVvZ)

Záujmová branno-športová spoločenská organizácia hlavne vojakov v zálohe, príslušníkov ozbrojených zložiek, mládeže a ostatných obyvateľov SR. Základom aktivít je klubová činnosť, predovšetkým organizovanie streleckých a branných súťaží. Zväz tiež spolupracuje s medzinárodnými združeniami CIOR – Svetovou organizáciou záloh a Gamingskou iniciatívou.

Slovenský zväz vojakov v zálohe, Hradská 79, 821 07 Bratislava,
tel./fax: 02/4564 4404, **e-mail:** szvvz@zoznam.sk

Asociácia slovenských vojakov (ASV)

Nadstranícke záujmovo-stavovské občianske združenie, ktoré spája slovenských vojakov profesionálov, vojakov v zálohe a vo výslužbe, ako aj zamestnancov rezortu obrany. Združuje občanov s aktívnym vzťahom k ozbrojeným silám a k obrane vlasti, ktorí majú okrem iného záujem spolupracovať pri rozvoji národného povedomia a vlasteneckého ctenia, ochrane občianskych a ľudských práv vojakov a pri humanizácii výkonu vojenskej služby.

Asociácia slovenských vojakov, P.O. Box 1, 962 31 Sliač,
tel.: 0905/803 038.

Slovenský letecký zväz gen. M. R. Štefánika (SLZ)

Združuje vo svojich odborných skupinách občanov SR profesionálne alebo záujmovo spojených s letectvom. Jeho cieľom je podpora rozvoja letectva, spolupráce s vojenským a civilným letectvom, leteckými organizáciami a inštitúciami, propagovať tradície letectva a podieľať sa tiež na spracovávaní jeho histórie.

Slovenský letecký zväz gen. M. R. Štefánika, Kultúrne a metodické centrum OS SR, Hviezdoslavova 16, 911 27 Trenčín, **tel.:** 032/6520159, **mobil:** 0905/338171

Združenie žien v Armáde Slovenskej republiky (ZŽ v Armáde SR)

Členkami sú ženy v činnosti služby, zálohe, vo výslužbe, ako aj s aktívnym vzťahom k Ozbrojeným silám SR. Cieľom je podpora všeobecných, záujmovo-stavovských a sociálnych záujmov žien v ozbrojených silách a pomoc pri ochrane základných práv a slobôd.

Združenie žien v Armáde SR, Slatinská 11, 822 02 Bratislava, **e-mail:** www.slovakmiladies@post.sk

Slovenský zväz vojenských táborov nútených prác – pomocných technických práporov (SZVTNP - PTP)

Združuje občanov, ktorí boli v rokoch 1948 – 1954 označení za politicky nespoľahlivých a boli zaradení do výkonu vojenskej služby vo vojenských táboroch nútených prác. Členovia SZVTNP – PTP sa usilujú o zmiernenie krívd spáchaných minulým režimom. Cieľom zväzu je úplná rehabilitácia príslušníkov vojenských táborov nútených prác podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách a všestranná pomoc svojim členom aj ich rodinným príslušníkom.

Slovenský zväz vojenských táborov nútených prác – PTP, Nám. obetí komunizmu 1, 010 01 Žilina,
tel.: 041/7234 575

Združenie technických a športových činností regiónov Slovenskej republiky (ZTŠČR SR)

Členská základňa združuje vyše 30 000 členov a zachytáva široké spektrum populácie so vzťahom k obrane vlasti. Organizácia formuje svojich členov k psychickej odolnosti, fyzickej pripravenosti, vlastenectvu. Klubová činnosť je zameraná najmä na strelectvo, biatlon, rádioamatérstvo, letectvo atď.

Združenie technických a športových činností regiónov SR, Ul. 29. augusta 34, 811 09 Bratislava,
tel./fax: 02/5296 3654

Klub vojenských výsadkárov Slovenskej republiky (KVV SR)

Klub združuje výsadkárov v činnosti služby, zálohe aj výslužbe, ako aj občanov s aktívnym vzťahom k výsadkovým jednotkám OS SR. Je organizovaný v regiónoch Bratislava, Banská Bystrica, Trenčín, Žilina a Prešov. Cieľom klubu je vytvoriť podmienky na zachovanie a upevňovanie priateľstva vojenských výsadkárov a informovať o ich histórii a súčasnosti na Slovensku.

Klub vojenských výsadkárov SR, Rajecká cesta 1, 010 01 Žilina, **tel.:** 0960/442 658, 0903/509 092,
e-mail: kopecky@mediast.sk

Slovenský národný aeroklub gen. M. R. Štefánika

Slovenský národný aeroklub je občianskym združením 30 organizačných článkov, ktoré sa zaoberajú leteckou a parašutistickou činnosťou. SNA oficiálne zastupuje v Medzinárodnej leteckej federácii: Zväz modelárov Slovenska, Leteckú amatérsku asociáciu, balónové lietanie a Slovenskú federáciu ultraľahkého lietania. Poslaním a hlavnou úlohou aeroklubu je výchova a výcvik širokého okruhu záujemcov o letecké športy a parašutizmus, organizovanie medzinárodných a domácich súťaží, príprava športovej reprezentácie a zabezpečenie jej vystúpení na podujatiach FAI.

Slovenský národný aeroklub gen. M. R. Štefánika, Letisko Vajnory, 831 07 Bratislava, **tel.:** 041/5572 125, 0903/901 440, **e-mail:** rlcna@nextra.sk, aeron@nextra.sk

Vladislav VAVRINEC

Príspevok na úpravu bytu pri presťahovaní

Profesionálnemu vojakovi pri presťahovaní a v prípade splnenia podmienok stanovených v § 50 ods. 5 a v § 54 zákona číslo 380/1997 Z.z. o peňažných náležitostiach vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej len: „zákon č. 380/1997 Z.z.“) patrí náhrada, a to „príspevok na úpravu bytu pri presťahovaní“ (ďalej len: „príspevok“).

Podstatnými podmienkami, ktoré musia byť splnené na to, aby profesionálnemu vojakovi patril príspevok, sú:

- presťahovanie sa profesionálneho vojaka,
- musí ísť o presťahovanie do bytu v sídle stálej posádky,
- toto presťahovanie do bytu v sídle stálej posádky musí byť podľa potrieb ozbrojených síl SR“.

Po splnení týchto podmienok profesionálnemu vojakovi patrí (nejde teda o fakultatívnu možnosť priznania tejto peňažnej dávky) príspevok v plnej výške (§ 54 odsek 1 a 3 zákona č. 380/1997 Z.z.) alebo v polovičnej výške (§ 54 ods. 2 zákona č. 380/1997 Z.z.), ak ide o novostavbu alebo rekonštruovaný byt!

Treba upozorniť, že aj v prípade presťahovania sa profesionálneho vojaka do bytu v novostavbe alebo do rekonštruovaného bytu (§ 54 ods. 2), do vlastného rodinného domu alebo do bytu v osobnom vlastníctve (§ 54 ods. 3) sa na neho vzťahujú podmienky stanovené v § 54 ods. 1, pretože

kým v § 54 ods. 1 zákona č. 380/1997 Z.z. sú ustanovené všeobecné zásady pre vznik nároku na príspevok, vzťahujúce sa preto aj na odseky 2 a 3, v odsekoch 2 a 3 sú taxatívne uvedené už len technické aspekty, týkajúce sa výšky príspevku v závislosti od stavu bytu (ods. 2 – novostavba alebo rekonštruovaný byt), resp. v závislosti od právneho vzťahu k rodinnému domu alebo bytu (ods. 3 – vlastnícke právo). Nebolo by ani logické, ani systémové, ani systema-

tické a ani účelné, aby len v prípade presťahovania do už používaného bytu musela byť splnená podmienka presťahovania do bytu v sídle stálej posádky a podmienka presťahovania sa podľa potrieb ozbrojených síl, kým v prípade presťahovania sa do bytu v novostavbe, do zrekonštruovaného bytu, do vlastného rodinného domu alebo do bytu v osobnom vlastníctve by už táto podmienka splnená nemusela byť.

Je potom na zvážení služobného orgánu, či takéto presťahovanie je podľa potrieb ozbrojených síl, teda či je splnená aj tretia vyššie uvedená podmienka.

K prípadným námietkam, týkajúcich sa toho, že podmienka presťahovania sa do bytu v sídle stálej posádky nie je v uvedenom zákone stanovená dostatočne, zreteľne možno uviesť, že ak by zákonodarca chcel priznať príspevok bez ohľadu na miesto presťahovania sa, nebol by formuloval ustanovenie § 54 ods. 1 zákona č. 380/1997 Z.z. „ktorý sa sťahuje do bytu v sídle stálej posádky...“, ale by bol uviedol len stručne: „ktorý sa sťahuje...“.

Služobný orgán preto podľa platnej právnej úpravy je povinný vyžadovať, aby profesionálny vojak preukázal presťahovanie sa do bytu v sídle stálej posádky z bytu mimo sídla stálej posádky. Súčasne musí byť preukázané, že k presťahovaniu došlo podľa potrieb ozbrojených síl a odôvodnené prečo (samosrejme okrem splnenia ďalších

Aby mohlo ísť o presťahovanie sa do bytu v sídle stálej posádky (teda nie napr. z iného bytu v rámci toho istého sídla stálej posádky), musí ísť o presťahovanie sa z bytu mimo sídla stálej posádky. Ak sa teda napríklad profesionálny vojak presťahuje do bytu v Bratislave, ktorá je aj sídlom jeho stálej posádky, z bytu v Seredi, má nárok na príspevok. Ak sa však profesionálny vojak presťahuje napr. z bytu v Bratislave do iného bytu rovnako

sionálny vojak síce presťahoval do bytu v sídle stálej posádky (napr. do Bratislavy), avšak miesto, kde doteraz býval (napríklad v Chorvátskom Grobe), je k miestu výkonu jeho vojenskej služby bližšie, resp. je z neho napríklad lepšie dopravné spojenie, než tomu bude po presťahovaní sa vojaka do bytu v sídle stálej posádky, ale tento byt bude napríklad značne vzdialený od miesta, kde vykonáva vojenskú službu (napríklad Devínska Nová

formálno-právnych podmienok, ako je predloženie originálu, resp. overenej kópie nájomnej zmluvy alebo listu vlastníctva a dokladom, z ktorého je zrejмый počet izieb, kuchyňa a príslušenstvo, doklad o presťahovaní – napr. fotokópia občianskeho preukazu, kde je uvedený trvalý pobyt).

JUDr. Jozef BRTÁŇ
Foto: **Peter DOVINA**

Výbušniny ako výzva

Slovensko vlni spomedzi krajín NATO prijalo úlohu Lead Nation (vedúceho národa) pre oblasť likvidácie vojenských výbušnín, munície a následného manažmentu v rámci boja proti terorizmu. V tejto oblasti má aj ďalšiu mimoriadne dôležitú úlohu. Je ňou výcvik špecialistov EOD skupiny (Explosive Ordnance Disposal – likvidácia výbušného výzbrojného materiálu), ktorí budú pripravení integrovať sa do infraštruktúry NATO v prípade nasadenia do spoločných operácií. Výcvik týchto špecialistov prebieha na Muničnej základni Nováky.

Muničná základňa (MZ) Nováky je najväčšou základňou v rámci ozbrojených síl. Jej súčasťou je sedem podriadených muničných skladov, v ktorých pracuje okolo osem stoviek ľudí. Čo sa týka vojakov, až na jednu podriadenú súčasť sú to už výhradne profesionáli. Ich úlohou je okrem iného aj vykonávanie muničných skúšok, ošetrovanie, zhromažďovanie a spracovanie poznatkov o munícii a pyrotechnickej činnosti vo vojenských konfliktoch či zabezpečenie výcviku pomocných aj odborných pyrotechnikov (na fotografii im prednáša poručík Štěpán Pristaš). Celkom logicky sa teda úloha pripraviť špecialistov pre EOD – tímy ušla práve odborníkom v Novákoch.

Cieľ v rámci NATO

„Aký je rozdiel medzi ženistom – odminovačom a EOD špecialistom?“, pýtame sa majora Drahoslava Hagaru, zástupcu veliteľa základne. Muž, ktorý vo Vojenskej akadémii Brno absolvoval výzbrojno-technický smer, vo vojenskej uniforme začínal ako pyrotechnik civilnej ochrany v Žiline a od roku 1993 pracuje s muníciou a výbušninami práve v Novákoch, odpovedá: „Aj keď tieto odbornosti k sebe majú blízko, v zmysle štandardov NATO to zďaleka nie je to isté. EOD špecialista je vycvičený na likvidáciu munície a výbušnín oveľa dôkladnejšie ako ženisti. V porovnaní s policajnými expertmi zase musí byť schopný dlhodobého nasadenia vo vojenskej operácii. Pre vašu ilustráciu v praxi by to mohlo vyzerať aj tak, že ak ženista – prieskumník nájde nastražené míny alebo nevybuchnutú muníciu, zabezpečí jej označenie, zabezpečenie a nález nahlási. V tomto momente sa začína úloha pre špecialistu EOD, ktorý je vyslaný na jej zlikvidovanie. Samozrejme, aj doteraz sme školili pyrotechnikov v kurzoch, ktoré sú zabezpečované v rámci Centra manažmentu skúšobníctva a odborných činností MZ

v Novákoch, ktoré je v zmysle medzinárodných noriem štátom akreditovanou skúšobňou. O tom, že sme ich neškoliili zle, svedčí aj skutočnosť, že napriek tejto naozaj nebezpečnej práci v ozbrojených silách pri pyrotechnickej činnosti doteraz nikto z nich nezlyhal tak, že by spôsobil

Vysvetľuje, že Slovensko sa v rámci plnenia aliančných cieľov zaviazalo pripraviť EOD tím, čiže v našom ponímaní spomenutú čatu, do konca roka 2007. V polovici uvedeného roka tento tím musí absolvovať mimoriadne náročnú medzinárodnú NATO-certifikáciu. Jednotka má byť pri-

mimoriadnu udalosť. No i tu treba dodať, že výcvik EOD špecialistu vzhľadom na prípravu podľa štandardov NATO bude mať ešte asi o tretinu širší záber.“ „Aká má byť štruktúra nášho EOD tímu a kedy má byť vyškolený?“, kladieme otázku veliteľovi základne podplukovníkovi Petrovi Banášovi, ktorý bol ustanovený do funkcie začiatkom tohto roka. Aj on vyštudoval rovnaký smer ako jeho zástupca. Neskôr na Trenčianskej univerzite absolvoval postgraduál z logistiky a predtým stúpil po rebríčku veliteľských funkcií v logistickej základni v Martine. „V zmysle našich aliančných záväzkov máme pripraviť EOD čatu, ktorá sa bude skladať z troch zásahových skupín po šiestich ľudí plus veliteľ čaty a jeho trojčlenný štáb,“ odpovedá veliteľ Banáš.

pravená odborne aj jazykovo tak, aby mohla byť využitá nielen na domácej pôde, ale samozrejme aj v rámci operácií aliancie.

Život na sude prachu

Keď si predstavíme budúcu činnosť týchto vojakov, je zrejme, že počas výcviku aj nasadenia ich čaká doslova život na sude pušného prachu. Ich vojenskou službou naozaj nebude úradovanie v kanceláriách, ale psychicky a odborne mimoriadne náročná práca. Akí títo ľudia musia byť? Aké musia mať predpoklady? Sú vôbec záujemcovia?

Odpovedá major Hagara: „Hneď ako sme vlni v novembri dostali tabuľky počtov na vytvorenie EOD-tímu, začali

sme pripravovať výbery. Na prvých de-cembrových psychodiagnostických testoch prešlo z 20 záujemcov len 8 vojakov. Neskôr to bolo lepšie, takže spolu z 38 kandidátov sme mali 20 úspešných. Pri-pomínam, že títo ľudia musia byť psychicky maximálne odolní, vyrovnaní, s dobrým rodinným zázemím, musia byť fyzicky zdatní, nesmie im chýbať technické myslenie a schopnosť učiť sa stále nové poznatky. A ešte niečo. Túto prácu naozaj nikto nemôže robiť len pre peniaze. Najlepší sú vždy tí, ktorí vnímajú svoj súboj s nevybuchnutou muníciou ako intelektuálnu a odbornú výzvu, ktorí si v tejto práci nájdu aj niečo ako hobby.“

Major Hagara hovorí, že nateraz môžu záväzne rátať s tretinou budúceho tímu. Kandidátov sa však nateraz ani tak ne-

Nuž, nielen majora Hagaru by potešilo, keby niektorí velitelia boli ústretovejší k svojim podriadeným a bez zbytočných prietahov ich púšťali na psychodiagnostické testy či maximálne skrátili zdĺhavý proces premiestňovania záujemcov o pôsobenie v EOD-tíme. Tu naozaj nejde o parciálny záujem, ale o plnenie úloh mimoriadneho významu.

Profesionalita, oddanosť, morálka

Plat?! Medzi vojakmi sú nepochybne ľudia, ktorí majú k pyrotechnike blízko, no táto otázka ich v tom lepšom prípade zaujíma rovno na druhom mieste. „Skúste ísť do poisťovne a spýtať sa na životnú poisťku s tým, že ste pyrotechnik...“, začne s trochu ironickou nadsádzky pplk. Banáš. „Ak vás aj poistia, budete musieť načrieť naozaj hlboko do peňaženky“, celkom realisticky pokračuje mjr. Hagara. Obaja sa potom zhodnú v názore, že nebolo najšťastnejšie zrušiť pyrotechnikom dvojnásobný zápočet rokov do výsluhového dôchodku. Odhladiť od nebezpečnosti ich povolania, dochádza u nich k veľmi rýchlemu psychickému opotrebovaniu. Táto práca sa skrátka nedá robiť celú vojenskú kariéru. Je dobré, že dôstojníci už nevnímajú fakt pravdepodobného nasadenia týchto ľudí v zahraničí ako šancu „prilepšiť si“. Pôsobenie vo vojenských operáciách sa v ozbrojených silách stáva normálnou súčasťou práce. Major aj podplukovník však nástojčivo veria, že pre EOD-špecialistov sa nájde taký model odmeňovania, ktorý bude adekvátny nimi odvádzanej práci a kto-

rý okrem iného zabezpečí ich personálnu stabilitu. Je na to viac dôvodov.

„O tom, že ich výcvik bude veľmi drahý, nik nepochybuje. Treba si však uvedomiť aj to, že v každej spoločnosti existujú štruktúry, ktoré by takýchto odborníkov vedeli zneužiť na nezákonnú činnosť – a to si iste nikto neželá,“ pridáva sa k rozhovoru kapitán Marián Goga. V nováckej základni je náčelníkom Centra manažmentu skúšobníctva odborných činností. Bez zbytočnej skromnosti možno dodať, že aj tento absolvent výzbrojno-technického smeru na akadémii v Liptovskom Mikuláši a postgraduál z teórie a technológie výbušnín v Pardubiciach patrí k tým najlepším, ktorých v danej oblasti ozbrojené sily majú. Mimochodom, jeho pracovisko spolu s celou základňou ako vysoko perspektívne ocenil počas svojej januárovej návštevy aj námestník generálneho tajomníka NATO pre obranné investície Marshall Billingslea.

Pokračuje major Hagara: „Poznámka kapitána Gogu je veľmi dôležitá, preto dávame mimoriadne vysoké nároky aj na morálny profil záujemcov. Tu treba dodať aj to, že v krajinách NATO sa armády snažia takýto elitných špecialistov aj dlho po ich odchode do civilu zapájať do činnosti vo vojenských kluboch, pozývať ich na stretnutia vojakov v zálohe či inak kontaktovať. A to práve preto, aby bývalí pyrotechnici mali pocit spolupatričnosti a hrdosti na to, kam patria. Na druhej strane preto, aby bezpečnostné zložky štátu nemali obavy z toho, že by hrozilo zneužitie ich vedomostí.“

Vycvičiť tím EOD špecialistov vníma nielen ako úlohu, ale aj ako prejav-

M. Fedor v Novákoch

Slovenská republika sa podľa štátneho tajomníka ministerstva obrany Martina Fedora stáva vedúcou krajinou v rámci NATO pri koordinácii likvidácie nevybuchnutej munície. Horná Nitra by bola zároveň vhodná na vybudovanie Centra výnimčnosti Severoatlantickej aliancie, ktoré by zabezpečovalo aj tieto úlohy, uviedol Fedor po skončení pracovnej cesty po útvaroch Ozbrojených síl SR. M. Fedor navštívil 5. základňu a opravovňu chemického materiálu v Čereňanoch, Muničnú základňu v Zemianskych Kostoľanoch a v Novákoch a Vojenský opravárenský závod (VOZ) v Novákoch (na fotografii s generálnym riaditeľom Sekcie vyzbrojovania MO SR Ivanom Chylom a kpt. Marianom Gogom z MZ Nováky). Ocenil vysokú úroveň slovenských odborníkov v tomto odbore, čo podľa neho dáva dobré predpoklady pre ďalšiu medzinárodnú spoluprácu a plnenie záväzkov, ktoré voči NATO máme. Vybudovanie centra prípravu EOD tímu, ktorý sa bude zaoberať likvidáciou nevybuchnutej munície, chce NATO podporiť aj finančne, konštatoval štátny tajomník.

(r)

nú dôveru a otázku prestíže. Preto som presvedčený, že sa nám podarí úspešne pokračovať v získavaní vhodných ľudí tak, aby sme čím skôr mohli začať s ich výcvikom,“ záverom zdôrazňuje podplukovník Banáš. Dodajme len, že k základným požiadavkám patrí okrem už spomínaného úspešného absolvovania psychodiagnostických testov aj veľmi dobré služobné hodnotenie, bezúhon-

nosť, predpoklady pre získanie bezpečnostnej previerky NATO, vojenské alebo civilné vzdelanie so zameraním na strojtak, aby sme čím skôr mohli začať s ich výcvikom,“ záverom zdôrazňuje podplukovník Banáš. Dodajme len, že k základným požiadavkám patrí okrem už spomínaného úspešného absolvovania psychodiagnostických testov aj veľmi dobré služobné hodnotenie, bezúhon-

Text a foto: Pavol VITKO

Úhorná opäť k dispozícii

Dňa 3. marca 2005 veliteľ leteckej základne generálplukovníka Jána Ambruša plk. Ing. Miroslav Kelemen, PhD. opäť obnovil prevádzku v školiacom a výcvikovom zariadení Úhorná. Prevádzkovateľom školiaceho a výcvikového zariadenia bola v minulosti Vojenská letecká akadémia gen. M. R. Štefánika Košice. Zrušením akadémie hrozil zánik aj zariadeniu Úhorná. O tento objekt však prejavila záujem letecká základňa v Prešove. Na jej podnet prešlo školiace a výcvikové zariadenie pod správu Veliteľstva vzdušných síl Zvolen. Prevádzkovateľom je LZ Prešov.

Zariadenie Úhorná sa nachádza vo Voloľských vrchoch v pohorí Zlatý stôl, 5 km juhozápadne od Smolníka. Leží vo výške 680 m nad morom, nad vodnou nádržou Úhorná, asi 1 km pred dedinou Úhorná. Zariadenie má kapacitu 35 ubytovacích miest v troj a štvorlôžkových izbách a štyri miesta v dvoch apartmánoch.

Poslaním strediska je organizovať a poskytovať primerané služby pre zabezpečenie výcvikových a služobných akcií, ako aj sprostredkovať krátkodobý pobyt a prispieť k prehĺbeniu preventívnej starostlivosti o zdravie profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov OS SR.

kpt. Mgr. Miloš KAČMÁR

Posádka - deti - folklór

Záslužné miesto v udržiavaní, prehlbovaní a v ďalšom rozvoji tradícií ľudového folklóru v regióne pod Martinskými hoľami má nepochybne i Detský folklórny súbor Turiec. Pracuje pod záštitou Posádkového klubu Martin a v septembri tohto roku oslávi už dvadsiate tretie narodeniny. Od svojho vzniku má na konte takmer 650 vystúpení, na ktorých účinkovalo vyše štyristo detí.

Martinské deti oblečené v bielych tričkách, tepláčkách, modrotlačových suknicičkách a s jarmilkami na nohách debutovali na okresnej súťaži folklórnych súborov v mestskom Dome detí Kamarát. Odtedy majú za sebou bohatú históriu, ktorú zdobia ocenenia z rôznych domáciach a zahraničných festivalov. DFS Turiec prezentoval slovenský folklór v Nemecku, Holandsku, Rakúsku, Poľsku, Maďarsku, Litve aj v ďalších krajinách, nechýbali pritom vystúpenia v televízii... Svoju profesionalitu v hudobnej a speváckej dramaturgii zúročil vydaním niekoľkých magnetofónových páso a „cedečiek“.

Rekvizity od babičky

„V súbore združujeme deti vo veku od piatich do pätnástich rokov. Naším hlavným cieľom je zachovanie ľudových

tradícií v regióne Turca, a to najmä prostredníctvom detí žijúcich v mestskom prostredí,“ oboznamuje s činnosťou súboru jeho spoluzakladateľ a vedúci Ján Linceni. „Vyhľadávame, zaznamenávame a spracovávame detské ľudové

hry, riekanky, piesne, zvyky a tance, ktoré potom formou scénického spracovania približujeme súčasnému divákovi. Zháňanie tradičných folklórnych prvkov je ale v našom regióne pomerne náročné. Turiec bol v minulosti prevážne diva-

delný, a preto nie je ľahké pátrať napríklad po tanečnom materiáli folklórneho charakteru. Niektoré námety pre nové choreografie a rekvizity čerpáme aj z návštev starších ľudí z okolitých dedín. Tí nám vždy radi porozprávajú o zvykoch dávno zabudnutých. A práve dojatie a slzy v očiach najstarších divákov sú pre nás po úspešnom predstavení tou nespornou najlepšou odmenou,“ zdôveruje sa vedúci J. Linceni.

Úzke vzťahy a blízke ciele

„Výbornú spoluprácu máme s Armádnym folklórnym združením, ktorého sme členom, aj s Posádkovým klubom Martin, ktorý nám poskytuje priestory pre nácviky, hudobné nástroje a dopravu na vystúpenia,“ vysvetľuje umelecká vedúca a tiež spoluzakladateľka súboru Božena Kočalková a pridáva: „Výborné vzťahy udržujeme aj s detskými folklórnymi súbormi z iných miest. Ich členov si pozývame ako hostí na naše vianočné programy, ktoré pre nás majú jedinečný význam. Podávajú totiž obraz o našom celoročnom úsilí.“

DFS Turiec má v súčasnosti 71 členov. Jeho súčasťou sú tiež detské ľudové hudby Veternica a Bobovníček. Aj keď svoje dvadsiate piate narodeniny oslávi súbor až o dva roky, už dnes sa začínajú vedúci zamýšľať nad prípravou osláv a zložením slávnostného programu k tomuto jubileu. Do budúcnosti si členovia súboru spoločne želajú, aby mohli i v spolupráci s ozbrojenými silami medzi mladými čo najdlhšie rozvíjať ľudové tradície. A samozrejme, chcú reprezentovať armádu, Martin, Slovensko tak, aby rozšírili už aj tak peknú kolekciu trofejí, diplomov a ocenení z folklórnych festivalov doma i v zahraničí.

Vladislav VAVRINEC

Foto: autor a archív DFS Turiec

Tri kilometre nad Slovenskom

Paragliding, čiže lietanie s padákovými klzákami, je jeden z najmladších leteckých športov, ktorý umožňuje človeku to, čo mu príroda odoprela, teda lietanie. Tento adrenalínový šport sa zhruba pred pár rokmi stal doslova drogou aj pre poručíka Petra Vrabca zo žilinského pluku špeciálneho určenia. Veliteľ skupiny špeciálnych úloh dovtedy holdoval parašutizmu. V ozbrojených silách má za sebou vyše sto zoskokov a ďalších tridsať v civile, ale čoraz viac ho láka vznášanie sa nad slovenskými horami i lúkami.

Všetko má niečo do seba. Pri zoskoku padákom je ten pocit veľmi intenzívny, ale trvá dosť krátko. Paragliding umožní človeku po zvládnutí padákového klzáka a za prírodných podmienok vznášať sa vo vzduchu aj vyše hodiny – dvoch,“ vysvetľuje 33-ročný rodák zo Žiliny a otec troch detí. Po ukončení Vojenskej strednej školy leteckej v Prešove najskôr pôsobil v leteckom pluku v Žatci, neskôr na leteckej základni Sliač. Od prvého dňa roku 1994 sa stal domovským útvarom Petra práve

sedem rokov. Peter už neľeta na požičanom padáku a v poslednom období sa pod vedením svojho vzoru Juraja Kleja (patril pred časom medzi najlepšiu svetovú dvadsiatku), vypracoval medzi slovenskú špičku v tomto romantickom športovom odvetví. V minulom roku sa stal majstrom Slovenska v kategórii perfor-

Za tieto peniaze ale môžeme absolvovať takmer všetky podujatia Svetového pohára v Bulharsku, Taliansku, Francúzsku, Portugalsku i v Srbsku. Aj keď musím ešte zohnať nejakých sponzorov, čo na Slovensku

Medzi ne patrí najmä variometer, výškomer, GPS, kompas a vysielaciačka.

Pri pohľade zo zeme nám možno niekedy ani nenapadne, že pri paraglidingu sa človek môže dostať do výšky vyše troch kilometrov. Petrov rekord je 3200 metrov a podaril sa mu nad Rajeckými Teplicami. Najrýchlejšie sa vznášal vzduchom rýchlosťou až 86 kilometrov za hodinu, keď mal pri pretekoch na Straniku vietor v chrbte. Tam zažil aj jednu z najdramatickejších chvíľ.

„Bolo to práve na majstrovstvách Slovenska. Fúkal silný vietor a ja som sa nevedel presadiť proti kopcu. Bol som vo vzduchu vyše hodiny. Už som premýšľal, že hodím záložný padák, keď sa mi na poslednú chvíľu podarilo nastúpať a prekonať kopec. Dosť strachu človek zažije aj pri lete z Krakovej hole pri Lukovej pod Chopkom. V liptovských dolinách, ktoré sú pomerne dlhé, sa nachádzajú stúpavé vzdušné prúdy až tesne pri skalách. Keď sa k nim blížim, často mi preblesne hlavou, ak nechytím včas stúpavý prúd, tak môžem skončiť na skalách, či na stromoch. Ale ten strach, či skôr rešpekt je potrebný. Keď ho človek stratí a podcení prírodu, väčšinou začínajú byť problémy,“ hovorí poručík Peter Vrabec. Napriek určitému riziku na svoj šport nedá dopustiť. Let v jarných mesiacoch, najlepšie od apríla do začiatku júna nad slovenskými horami, ktoré majú ešte vrcholce ozdobené snehovými čiapkami a dolu v údoliach už kvitnú kvety, sa podľa neho nedá ničím zaplatiť.

Jozef ŽIAK

Foto: Peter DOVINA, archív Petra VRABCA

žilinský pluk špeciálneho určenia. V minulom roku ukončil externé štúdium výzbroje a techniky pozemných síl vo vojenskej akadémii a prvého októbra výložky s podporporúčickým hodnotným označením zamenil za poručícke.

Od prvých začiatkov na známom kopci Straník pri Žiline, ktorý sa zapísal zlatými písmenami aj do histórie slovenského bezmotorového lietania, uplynulo už

mance, zvíťazil v českej lige, získal Slovenský pohár, vyhral medzinárodné súťaže v Krkonošiach, ale aj na domácom Straniku a stal sa členom reprezentačného družstva Slovenska. V tomto roku dlho zvažoval medzi majstrovstvami sveta, ktoré sa uskutočnia v Brazílii, a medzi štartom vo Svetovom pohári.

„Svetový šampionát by prakticky zhltnú všetky moje úspory, vyše 80-tisíc korún.

nie je jednoduché,“ s určitým smútkom v hlase hovorí poručík Vrabec. Je síce členom armádneho športového klubu, ale podľa jeho slov z tejto strany je podpora doslova mizivá. Prítom paragliding nie je vôbec lacný špás, pokiaľ sa mu človek chce venovať pretekársky. Veď len padák stojí okolo 60 tisíc korún a vydrží jednu sezónu. Ďalšie financie (vyše 20-tisíc) zhltnú kúpa sedačky, záložného padáka a prístrojov.

Slová života

Chlieb a hry. Tieto dve slová sa často ozývali v starom Ríme z úst zhromaždených davov pred sídlom imperátora či cisára. Splnením tejto požiadavky vedeli mnohí vládcovia dosiahnuť svoj cieľ: utíšiť rozvášnený dav. Prostredníctvom uspokojeného ľudu dokázali presadiť nariadenia a zákony, ktoré posilnili ich moc.

Chlieb života

História zaznamenala, že Caesar dal naraz prikryť dvadsaťtisíc stolov, aby pohostil ľud. Táto netradičná hostina mala za úlohu odvrátiť pozornosť ľudu od všedných problémov a pozitívne vplyvať na mienku o cisárovi. Octavius Augustus pridieval bezzemkom pôdu a usporiadal veľkolepé hostiny, aby si získal priazeň ľudu. Cisár Nero dal po požiari Ríma otvoriť svoje pivnice a vykotúľať sudy s vínom do ulíc, aby utíšil hnev ľudu. Zmanipulovanému davu vnútil myšlienku, že požiar Ríma založili kresťania a aby zaužívané pravidlo o chlebe a hrách sa vyplnilo do poslednej bodky, usporiadal smutne preslávené hry, kde pred dravý zver hádzali tisíce kresťanov.

Motívom štedrosti cisárov nebola láska a súcit s ľudom, ale vypočítavosť dosiahnuť čo najskôr osobné ciele. Výstižné sú slová zomierajúceho cisára Octaviana Augusta, ktoré povedal svojim priateľom, stojacim okolo smrteľného lôžka: „Zatlieskajte mi, priatelia, svoju úlohu som zohral dokonale.“ Zmyslom jeho života nebola láska, milosrdenstvo a súcit, ale pretváarka, upevnenie moci a získanie slávy.

V prípade Pána Ježiša Krista to bolo práve naopak. Evanjelista Ján podáva správu o tom, že Kristus pri Tiberiádskom jazere nasýtil z dvoch rybičiek a päť jačmenných chlebov päťtisícový zástup ľudí. Keď ľudia videli znamenia, ktoré robil, chceli sa Ho zmocniť a urobiť Ho kráľom. Pán Ježiš vycítil, že Ho ľudia chcú urobiť kráľom, preto od nich ušiel a utiahol sa na vrch do samoty (J 6,1-15). Ľudia nechápali, že Kristus nie je kráľom chleba, ale chlebom života. On môže aj telo nasýtiť, no v prvom rade chce sýtiť ducha. „Ja som ten živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Ak niekto je z toho chleba, bude žiť na veky“ (J 6, 51).

On pozýva k svojmu svätému stolu všetkých, bohatých i chudobných, pyšných i pokorných, bielych i farebných, všetkých ľudí. Pri svojom svätom stole udeľuje chlieb života, svoje sväté telo a svoju svätú krv. Otázkou života je náš osobný vzťah k ponúkaným nebeským darom. Boh môže zachrániť človeka v každej situácii a na každom mieste. Viera v Boha je ako rebrík, ktorý dosiahne až do najhlbšej priepasti ľudskej biedy a opustenosti, aby Boh vytiahol človeka do bezpečia. Na nás záleží, či budeme duchovne nasýtení a pociťme nebeskú radosť a blaženosť už tu na zemi.

mjr. Ing. Mgr. Jaroslav BALOCKÝ
Dekan VePS OS SR

Inšpekcia: kontrola aj pomoc

Podľa generálneho riaditeľa Inšpekcie ministra obrany SR plukovníka Alojza Marušu možno z vlnajšej činnosti IMO hodnotiť pozitívne okrem iného i to, že sa podarilo zaviesť systém komplexných kontrol útvarov a zariadení v podriadenosti GŠ OS SR.

Plk. Maruša je generálnym riaditeľom IMO od januára tohto roku. Môže však sumarizovať, že za vlaňajší rok sa pracovníci inšpekcie podieľali na trinástich takzvaných vonkajších kontrolách. To znamená, že pri kontrolách v rezorte spolupracovali s mimorezortnými kontrolnými orgánmi. Vnútrojých kontrol, ktoré zabezpečovali vo vlastnej réžii, urobili 31. Bližšieinformácie možno nájsť na internetovej stránke MO SR.

Plk. Maruša zdôrazňuje, že aj zo skúsenostíjehopredchodcov vyplýva potreba posilnenia právnehovedomia príslušníkov OS SR. „Je potrebné zaviesť z úrovne inšpekcie systém tzv. asistenčnej pomoci,“ hovorí generálny riaditeľ. V jej rámci by malo byť účinnejšie poskytovanie poradenstva pri okamžitom odstraňovaní zistených nedostatkov vrátane informovaní príslušných veliteľov o zisteniach s cieľom okamžite prijať preventívne opatrenia.

Samozrejme, výsledok inšpekcií môže za určitých okolností poslúžiť aj ako podklad na disciplinárne konania voči zodpovednej osobe. „Od týchto činností očakávame, že dôjde k zníženiu alebo k eliminovaniu negatívnych javov či protiprávných konaní v ozbrojených silách. Zároveň chceme skvalitňovať právne vedomie riadiacich pracovníkov a ostatných profesionálnych vojakov,“ zdôrazňuje plk. Maruša. Dodal, že aj keď došlo k zlepšeniu súčinnosti kontrolovaných subjektov a kontrolných orgánov, vrátane mimorezortných, neprijímajú sa vždy a všade opatrenia adekvátne k zisteným nedostatkom. Generálny riaditeľ IMO v tomto smere upozorňuje na zodpovednosť všetkých

oprávnených osôb. Hovorí však aj o ďalšom fenoméne: „V našej praxi sa vyskytujú aj také situácie, kedy sa zodpovední zamestnanci nestotožnia s výsledkami kontroly a snažia sa zadovážiť iný výklad daného problému, než aký im predložila kontrola. Majú snahu

odviesť pozornosť od zistených nedostatkov, hlavne od vlastnej zodpovednosti. V niektorých prípadoch dokonca hľadajú možnosť, ako poškodiť kontrolným orgánom. Uvádzajú, že kontrola bola neadekvátne cielená voči ich osobe.“

Plk. Maruša subjektívne cílené či neobjektívne vedené kontrolnépostupy svojichpracovníkov jednoznačne vylučuje. V súvislosti s tým hovorí, že zaznamenali prípady, kedy zodpovedný zamestnanec kontrolovaného subjektu podal trestné oznámenie na pracovníka kontroly s tým, že ten v procedurálnych veciach zneužil právomoc verejného činiteľa. Generálny riaditeľ IMO upozorňuje, že následkom neoprávneného trestného oznámenia môže byť krivé obvinenie a všetko, čo s tým súvisí. V každom prípade jeho pracovníci chcú naďalej i v tomto roku pokračovať v súlade s rozkazom ministra obrany vo vykonávaní kontrolnej činnosti so zameraním na hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť vynakladania finančných zdrojov a dodržiavanie zákonnosti. Do interných predpisov chcú okrem iného zapracovať aj systém kontroly pripravenosti útvarov a jednotiek ozbrojených síl SR podľa štandardov NATO. Ich cieľom je aj boj proti korupcii a naďalej chcú prispievať k zlepšovaniu právneho vedomia pracovníkov rezortu.

Pavol VITKO
Foto: **Peter DOVINA**

VIEM, ŽE JE SLEPÝ, ALE NEBOJTE SA, NIKOMU NEUBLÍŽI, NAFASOVAL SLEPÉ NÁBOJE.

7 x odpovedz

1. Španielsky bádateľ Krištof Kolumbus žil v rokoch:

- a) 1317 – 1362
- b) 1451 – 1506
- c) 1515 – 1573

2. Teleskop, tzv. „hľadák“ vynášiel holandský optik Hans Lippershey v roku:

- a) 1588
- b) 1608
- c) 1694

3. Uhorský palatín Matúš Čák mal počas svojej vlády sídlo na:

- a) hrade Strečno
- b) Trenčianskom hrade
- c) hrade Devín

4. Takzvaný Berlínsky múr rozdeľujúci východnú a západnú časť mesta odstránili v:

- a) januári 1988
- b) decembri 1989
- c) máji 1991

5. Anglické slovo hostile znamená v preklade:

- a) pohostinný
- b) pobyt v hoteli
- c) nepriateľský

6. V oblasti protidrogovej prevencie sa vo vybraných zariadeniach rezortu obrany realizuje projekt „Drogové a sexuálne zdravie v OS SR“. Prebieha už od:

- a) roku 2002
- b) roku 2003
- c) roku 2004

7. V rôznych misiách mimo územia Slovenskej republiky pôsobí v súčasnosti (k februáru 2005) spolu:

- a) 430 príslušníkov Ozbrojených síl SR
- b) 495 príslušníkov Ozbrojených síl SR
- c) 570 príslušníkov Ozbrojených síl SR

Späť na začiatok

Dvaja parašutisti sa vo voľnom páde držia za ruky. Jeden si dáva jablko, núka aj druhému. Keď dojedli, vytiahne ďalšie a zasa ponúka. Stále vo voľnom páde. Pri treťom jablku ten druhý už nevydrží: – A kde berieš toľko jablák? – Od teba. Máš ich na chrbte plný vak.

♦ ♦ ♦

Domáci tréner futbalového mužstva príde za svojimi zverencami do šatne a konštatuje: – Chlapci, nechcem byť poverčivý, ale za stavu 0:13 už začínam naozaj pochybovať o našom víťazstve.

♦ ♦ ♦

V polčase futbalového zápasu vojde do kabíny rozhlasového reportéra tréner domáceho mužstva. – Počúvajte, – prihovára sa reportérovi. – Nemohli by ste komentovať trochu pomalšie? Moji chlapci už nevládzu tak rýchlo behať!

♦ ♦ ♦

Rozprávajú sa dvaja arabskí šejkovia: – Nášmu Alimu sa zapáčili ženy športového typu. Zajtra sa žení s našim ženským basketbalovým tímom.

FOTOKURIOZITA

„Detail“ na ochranu života

V krajinách, v ktorých pôsobia jednotky koalíčných vojsk, hrozí vojakom stále nebezpečenstvo. A to nielen od delostreleckých granátov, či samovražedných atentátnikov. Vojenské konvoje, presúvajúce sa po komunikáciách mimo základní, sú ohrozované aj ďalšími formami útokov.

Pre vojaka, ktorý hliadkuje v otvore strechy vozidla, môže byť nebezpečné aj napríklad obyčajné oceľové lanko. A to v prípade, ak je natiahnuté naprieč cesty presne v takej výške, v ktorej dokáže zachytiť z vozidla vyčnievajúceho vojaka. Ako sa chrániť? Napríklad práve takýmto, na prvý pohľad jednoduchým bezpečnostným vybavením, ako vidíte na fotografiách. Oceľová tyč prípadný drôt zachytí, roztrhne a ochráni tak život a zdravie vojaka. Fotografie zobrazujú rôzne druhy zariadenia, ktoré používajú koalíčné vojská v misii ISAF v Afganistane.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

Súdnička

Roman a Pavol sa spoznali počas výkonu povinnej vojenskej služby vo VÚ 5190 Senica. Keďže obaja pochádzali z jedného regiónu Slovenska a mali veľa spoločných záujmov, rýchlo sa skamarátili a výkon vojenskej služby vcelku dobre ubiehal. Horšie to už bolo s financiami, pretože obaja pochádzali z rodín, kde rodičia nemali možnosť ich vôbec podporovať a služobný príjem u vojaka povinnej služby nepostačoval na ich posedenia počas vychádzok. V jeden novembrový deň však Roman dostal nápad a vymyslel fantastický plán, ako prísť k peniazom.

Fantastický plán

Zabezpečil si dlhý kuchynský nôž a telefonicky si pred útvár na určitú hodinu objednali taxík. Taxikárovi prikázali, aby sa pohyboval smerom od Senice na Nové Mesto nad Váhom, pričom presný cieľ cesty mu nepovedali. V pláne mali vylúpiť niektorú z čerpacích staníc a z ukoristených peňazí vyplatiť aj taxikára. Ako na prvej prikázali taxikárovi zastaviť na čerpacej stanici ÖMV v Myjave, kde však bolo dosť rušno, preto pokračovali do Nového Mesta nad Váhom. Tu na čerpacej stanici ÖMV, ktorá bola pomerne opustená, prikázali taxikárovi zastať a Roman, ktorý mal v rukáve vojenskej bundy schovaný kuchynský nôž, vošiel do predajne tejto stanice, akože ide niečo kúpiť. Pavol zatiaľ vyšiel z taxíka a nenápadne sa obzeral po okolí, či je čistý vzduch. Roman si od čerpadlára si vypýtal cigarety, potom zapaloval a keď sa k nemu tento otočil chrbtom, priložil mu nôž ku krku a prikázal, aby mu dal všetky peniaze. Čerpadlár v obave o svoj život mu dal tržbu vo výške 11.200,- Sk. Po tomto obaja naskočili do taxíka a chceli od čerpadla čo najrýchlejšie ujsť.

Taxikár však nebol žiadny hlupák. Od začiatku mu bolo správanie oboch zákazníkov podozrivé. Pokiaľ obaja zákazníci lúpili, taxikár stihol vyslačkou informovať políciu. Fantastický plán vojakov prekazil príjazd policajného vozidla... Lúpež sa skončila celkom logicky na Vojenskom obvodovom súde v Bratislave – ten uložil Romanovi trest odňatia slobody na 5 rokov a 8 mesiacov a Pavlovi na 5 rokov a 2 mesiace nepodmienečne do prvej nápravno výchovnej skupiny, pretože svojím „fantastickým“ plánom naplnili znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže so zbraňou.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Príbeh

Medzi hlavné úlohy špecialistov z roty opráv výzbroje patrili aj technické prehliadky 122 mm húfníc D – 30. Raz, po dokončení prác a sklopení lafetových ramien do pochodovej polohy jednej z húfníc, prišiel kolega Martin s nápadom – urobíme súťaž o najsilnejšieho muža tímu.

Drevorubač

Princíp bol jednoduchý. Čo najvyššie zodvihnúť niekoľko desiatok kilogramov vážiace ústie hlavne spolu so sklopenými lafetami a urobiť týchto zdvihov čo najviac. Súťaž prebiehala vskutku zodpovedne. Každý z nás vynakladal maximálne úsilie a usiloval sa, ako najlepšie vedel. Niektorí podvihli kanón sotva niekoľko milimetrov, iným sa podarilo s tolkými kilami v rukách dokonca narovnať. No boli aj takí, ktorým sa napriek vydávaniu rôznych pazvukov, vyjadrujúcich maximálnu námahu, nepodarilo s ťažkým železom ani za chlp pohnúť.

Snaženiu každého z nás sa z opodiaľ prizeral aj vojak Marek. Jeho úsmevy a občasné arrogantné úškry už začínali byť všetkým nepríjemné. „Tak poď a skús to, ty frajer, keď si myslíš, že to zvládneš,“ vyzval Mareka jeden z nás. Všetci sme sa dali do hlasitého smiechu. Neverili sme, že by to niekto s takou postavou, akú mal Marek, vôbec zvládol. Bol totiž veľmi chudý, na prvý pohľad bez akýchkoľvek svalov a navyše aj troška prihrbený. Aké ale bolo prekvapenie všetkých, keď tento „piadimužik“ bez akéhokoľvek rozčívčovania a náznaku najmenej námahy ústie kanónu zodvihol a držal takto niekoľko dlhých chvíľ. A aby nás šokoval ešte viac, zodvihol túto ťažobu až nad hlavu. Celé to opakoval ešte trikrát. Na záver nám neostalo iné, než mu priznať pomyselný titul siláka rot. Neskôr prezradil, že v civilé pracuje ako drevorubač a je silný, takpovediac, „od prírody“.

A čo som sa z tejto skúsenosti naučil? Nikdy neposudzujem nikoho na základe prvého dojmu, alebo jeho výzoru. Vyhol som sa tak už nie jednému nemilému prekvapeniu.

Vladislav VAVRINEC

Autor výroku: Ernst Fischer	neľhukajú, nemnčia (zried.)	3	zvisle	OBRANA	štátny podnik (skr.)	skúsený, ostrielený človek (expr.)	staroarménske mesto	obec v okrese Prešov	2	Pomôcky: Ašmú, Ma, En, Anaa, koverkot	kapustová zelenina bielej farby	Aurélia (dom.)	keď	tam
žiadna osoba				chudý škaredý kňh (expr.)						súrodeneц				
										angl. skratka poručíka				
Edurda (dom.)				povyzlieka										
				vrúbkovaná látka										
mesto v Rakúsku (známe z 2. sv. v)					letom sa dostal								1	franc. atol (atómové skúšky)
					stárie									
ktorá je na ráme (pila)							odborový zväz (skr.)			noha (expr.)				
							bol zastih. večerom			obec v okr. Nitra				
5									aby (bás.)			vietnamsky mys		
									obyvateľ Lotyšska			ústna hláska		
mesiac Jupitera				Európska komisia		kozička								
				sídlo v Iráne		peňažná sústa-va iného štátu								
vymretý kočovník					angl. skr. pána			nachytaj na seba (zastar.)						
					riaditeľ železníc			obidve						
Autor: Vojtech Kúkoľ	neptunia (zn.)	škriekanie								šire pole				elamská bohyňa zeme
		nemecké os. zámeno								ťažké mine-rály (skr.)				
4											povrchová baňa			
dlhý tenký výhonok						český maliar (Mikoláš)					meno herečky Gardnerovej			

Pobrežné hladinové plavidlo X-Craft

Najnovšie ľahké rýchle experimentálne hladinové plavidlo vojenského námorníctva Spojených štátov amerických pre bojovú činnosť v pobrežných vodách známe ako X-Craft (alebo Littoral Surface Craft – Experimental) vzniklo pod vedením Úradu pre námorný výskum v lodenici Nichols Brothers Boat Builders vo Whidbey Island v štáte Washington. Návrh novej konštrukcie, výber lodenice a kritické zhodnotenie konštrukcie sa skončili v marci 2003 a už v júni toho istého roku v spomínanej lodenici založili kýl nového plavidla s celkovou dĺžkou 79,86 m. Loď s výtlakom 950 t spustili na vodu začiatkom roku 2005. Po dvojmesačnom období skúšok na mori naplánovali odovzdanie plavidla vojenskému námorníctvu na apríl 2005. Celohliníkový katamarán bude slúžiť na skúšky širokej škály nových technológií, ktoré plánuje v budúcnosti U.S. Navy využiť pre bojovú činnosť v pobrežných a prí pobrežných vodách. Loď X-Craft bude slúžiť na vyhodnocovanie hydrodynamických výkonov koncepcie, štrukturálne správanie sa, operačnú flexibilitu a účinnosť pohonných systémov rýchlych plavidiel. V strednej časti trupu možno umiestniť až 12 operačných modulov (štandardné 20-stopové kontajnery), čo umožňuje rýchle prispôbenie lode na konkrétnu úlohu. Viacúčelová rampa v korme lode slúži na spúšťanie a vytahovanie posádkových aj bezposádkových hladinových i podhladinových plavidiel až do rozmerov nafukovacích člnov RHIB (dĺžka 11 m). Z letovej paluby lode X-Craft môžu súčasne operovať dva vrtuľníky H-60 alebo dva bezposádkové vrtuľníky VTUAV.

Text a foto: Miroslav GYŮRÖSI

Medzinárodný veľtrh IDET sa uskutoční v Brne 3. až 5. mája. Jeho cieľom je zachytiť nové trendy v obrannej a bezpečnostnej technike zameranej na boj s terorizmom. V rámci medzinárodnej konferencie CATE odborníci prediskutujú i ďalšie témy.

IDET od svojho vzniku pred 12 rokmi je čoraz populárnejší. Vlni prišlo vyše dvadsaťjeden tisíc návštevníkov z 62 krajín, čistá výstavná plocha dosiahla takmer 30 000 m². Vyše 50 percent vystavovateľov bolo zo zahraničia. Tento rok sa očakáva rast vo všetkých parametroch. Zo Slovenska by sa malo predstaviť tucet vystavovateľov. Podľa generálneho riaditeľa Sekcie výzbrojovania MO SR Ivana Chylu náš rezort predstaví v panelovej diskusii pokračujúcu reformu ozbrojených síl a okrem iného bude na nej prezentovať aj činnosť vojenských opravárenských podnikov. So svojou prácou v oblasti vedy a výskumu sa predstavia Vojenský technický a skúšobný ústav Záhorie a Vojenský technický ústav Liptovský Mikuláš.

Armádnymagazín v Slovenskej televízii má nový názov, novú podobu a periodicitu. Volá sa **PROFESIONÁL**, vysiela sa týždenne v prítlačí- vom čase – **každý piatok o 19.55 hod. na Dvojke.**

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nie- len pre vojakov. **I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na naj- počúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.**

Dopraj si deň plný hudby
a neočakávaných zážitkov s
MINISTERSTVOM OBRANY SR a mestom NITRA

Už rok máme

NATO!

PARA PEHA HEX

piatok
8. apríl 2005

15.00 - 20.00 hod

Svätoplukovo námestie

pred Divadlom
Andreja Bagara

www.mosr.sk

